

Innehållsförteckning

Mbn § 70.....	1
Val av protokollsjusterare	1
Mbn § 71.....	2
Godkännande av dagordning	2
Mbn § 72.....	3
Uppföljning av protokoll från föregående sammanträde i Miljö- och byggnadsnämnden.....	3
Mbn § 73 2009.Ma0012	4
Vägvisaren för Miljö- och byggnadsnämnden.....	4
Mbn § 74 2009.Ma0014	5
Ekonomisk lägesrapport.....	5
Mbn § 75 2008.Ma1856	7
Verksamhetsuppföljning	7
Mbn § 76 Dnr 2009.Tö0431.....	8
Yttrande över förslag på kommunalt naturreservat vid Lögestensmarken/Vikaskog i Töreboda kommun	8
Mbn § 77 Dnr 2009.Ma0720.....	10
Mariestad Flitiga Lisan 2 – Förslag till ny detaljplan	10
Mbn § 78 Dnr 2009.Ma0156.....	12
Mariestad Sjöstaden etapp 1 – Förslag till detaljplaneprogram	12
Mbn § 79 Dnr 2009.Tö0360.....	14
Yttrande över vattenförsörjning och avloppshantering för Halna-Åsens fritidshusområde i Töreboda kommun.....	14
Mbn § 80 Dnr 2009.Tö0344.....	17
Töreboda Halna-Åsen 1:91 – Tillstånd för enskild avloppsanläggning.....	17
Mbn § 81 Dnr 2006.171	19
Yttrande över synpunkter från Eolus Vind AB.....	19
Mbn § 82 Dnr 2009.Tö0390	21
Töreboda Gubbero 5 – Förhandsbesked för fjärrvärmecentral	21
Mbn § 83 Dnr 2007.Gu0082.....	26
Gullspång Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 – Ansökan om bygglov för tre vindkraftverk.....	26
Mbn § 84 Dnr 2009.Gu0107.....	39
Gullspång Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 – Anmälan enligt miljöbalken avseende uppförande av tre vindkraftverk	39
Mbn § 85 Dnr 2009.Tö0171.....	48
Töreboda Bäck 2:7 – Anmälan enligt miljöbalken avseende uppförande av två vindkraftverk.....	48
Mbn § 86 Dnr 2009.Ma	54
Semleprovtagning 2009	54
Mbn § 87 Dnr 2009.Gu0252	55
Om faktura för livsmedelskontroll hos Ekens Styckeri i Gullspångs kommun	55
Mbn § 87 (forts.) Dnr 2009.Gu0252.....	56
Mbn § 88 2009.Ma0010	57
Redovisning av delegationsbeslut.....	57
Mbn § 89 2009.Ma0011	58
Ärenden att anmäla	58
Mbn § 90 Dnr 2009.Ma0752.....	60
Om miljövärdstipendiet för Mariestads kommun	60
Mbn § 91 2008.Ma0315	61
Mariestad Löjan 19 – ändrat bygglov avseende villkor för mur	61
Mbn § 92.....	67
Aktuell information.....	67
Mbn § 93 2009.Ma0443	68
Mariestad Karleby 1:3 – Ansökan om förhandsbesked.....	68

Beslutande organ

Miljö- och byggnadsnämnden

Plats och tid

Torsö sammanträdesrum, Stadshuset i Mariestad kl. 13.30 – 18.40

Beslutande

Jan-Olov Gustavsson	(s)	ordförande
Göran Johansson	(c)	1:e vice ordförande
Arne Svensson	(c)	2:e vice ordförande
Håkan Fernström	(s)	ledamot; fr.o.m. § 92
Kjell-Åke Gustavsson	(m)	ledamot; t.o.m. § 82
Lars Karlsson	(m)	ledamot
Fredrik Nilsson	(kvf)	ledamot; t.o.m. § 87
Bengt Pettersson	(s)	ledamot
Jan Wahn	(c)	ledamot
Gunnar Welin	(m)	ledamot; t.o.m. § 83
Stellan Kronberg	(m)	ledamot
Peter Thörn	(kd)	ledamot
Ann-Christin Erlandsson	(s)	tjänstgörande ersättare
Håkan Jansson	(s)	ersättare; tjänstgörande 70-91 §§
Bo Kindbom	(s)	ersättare; tjänstgörande 84-93 §§
Markku Julin	(mp)	ersättare; tjänstgörande 83-93 §§

Övriga deltagande

Lars Sylvén	miljö- och byggnadschef
Eva Haggerty	bygglovsekreterare
Johan Hjalmarson	stadsarkitekt
Veronika Johansson	miljöinspektör
Christer Johnsson	miljöinspektör

Utses att justera

Peter Thörn

Justeringens plats och tid

Miljö- och byggnadsförvaltningen, 2009-05-12 kl. 15.00

Underskrifter

Sekreterare

Paragrafer § 70 - 93

_____
Johan Hjalmarson

Ordförande

_____
Jan-Olov Gustavsson

Justerande

_____
Peter Thörn

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 70

Val av protokollsjusterare

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att utse Peter Thörn (kd) till att jämte ordförande Jan-Olov Gustavsson (s) justera protokollet.

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 71

Godkännande av dagordning

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att under punkten Övriga ärenden ta upp följande frågor för behandling:

- Miljöstipendium 2008
  - Löjan 19
-

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 72

Uppföljning av protokoll från föregående sammanträde i Miljö- och byggnadsnämnden

---

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lägga protokollet från nämndens sammanträde 2009-04-02 till handlingarna.

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 73

2009.Ma0012

Vägvisaren för Miljö- och byggnadsnämnden

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lägga redovisningen till handlingarna.

Bakgrund

Miljö- och byggnadsnämnden ska vid varje sammanträde ta upp Vägvisaren för behandling.

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 74

2009.Ma0014

Ekonomisk lägesrapport

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lägga förvaltningens redovisning till handlingarna samt skicka över en rapport till resp. kommunledning i de tre samarbetskommunerna.

Bakgrund

Miljö- och byggnadsförvaltningen ska vid varje sammanträde i Miljö- och byggnadsnämnden redovisa den ekonomiska situationen och konsekvenserna av den. Dessutom har Töreboda kommun enligt uppgift beslutat att varje nämnd varje månad ska lämna en rapport om samma sak.

Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning

Ambitionen och uppdraget är fortfarande att uppnå åtminstone ett s.k. nollresultat. Det finns signaler om krav på nämnderna att ytterligare generera besparingar utöver den tilldelade ramen, men än så länge finns inget uttalat exakt om ev. hur mycket. Därför fortsätter Miljö- och byggnadsförvaltningen med att i görligaste mån begränsa sina utgifter, dock med bibehållen ambition om att försäkra sig om en bibehållen kvalitet i arbetet.

De bekymmer som är för handen är främst behoven av att ha tillräckligt med personal för att bl.a. ta sig an den stora mängd oavslutade ärenden som identifierats, handlägga den mängd ärenden om förfallna hus och nedskräpning som förvaltningen har kunskap om och att rekrytera bygglovshandläggare. Nödvändigt är också att slutföra arbetet med att ta fram rutiner för Miljö- och byggnadsförvaltningen, att anpassa datorpark och tillämpningar till den nya IT-plattformen, att ajourhålla och utveckla ärendehanteringssystemet.

De frågor som nu utreds är effekterna av de nya reglerna för strandskydd och av ändringarna i lagen om brandfarliga och explosiva varor. Inom kort måste också konsekvenserna av ändrade regler för godkännande resp. registrering av livsmedelsanläggningar utredas.

En långsiktigt viktig utredning är hur kommunernas s.k. kundtjänst ska se ut. Detta utredningsarbete är ett gemensamt behov som sammanfaller med behovet av digitalt arkiv, tillskapande av 24-timmarsmyndigheten, gemensamt ärendehanteringssystem m.m. och med behovet av långsiktigt mer resurssnål verksamhet där specialistkunskaper får mer utrymme.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 74 (forts.)

2009.Ma0014

De kostnadsökningar som utgör hot är främst utgifter för IT, saneringsbehov på de försumliga bekostnad och för ev. lönekostnader i samband med nyrekrytering.

Samtidigt måste behövliga intäkter genereras. Där är motorerna såväl beroende av Miljö- och byggnadsförvaltningens tillsyns- och kontrollarbete som vilka ärenden som inkommer (ansökningar, anmälningar etc.).

Investeringsbehovet av en ny server är fortfarande oklart.

Protokollsutdrag + missiv

Kommunstyrelsens arbetsutskott, Töreboda kommun

Allmänna utskottet, Gullspångs kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott, Mariestads kommun

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 75

2008.Ma1856

Verksamhetsuppföljning

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lägga redovisningen till handlingarna.

Bakgrund

Miljö- och byggnadsnämnden ska vid varje sammanträde göra en uppföljning av sin Tillsyns- och kontrollplan.

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 76

Dnr 2009.Tö0431

Yttrande över förslag på kommunalt naturreservat vid Lögestensmarken/Vikaskog i Töreboda kommun

---

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar föreslå Kommunstyrelsen i Töreboda kommun att uttala att det inte kan anses vara ett kommunalt ansvar att bilda naturreservat i området kring Lögestenen/Vikaskog.

I händelse av att det förslagna området ska skyddas som reservat bör detta ske genom statens försorg eftersom området berör flera kommuner, har en betydande storlek, inte avser kommunal mark samt att staten har ett särskilt ansvar för skydd av värdefull skogsmark. Huruvida det är lämpligt att bilda ett statligt reservat eller inte och hur området i så fall bör avgränsas får bedömas i det fall förslag om detta väcks av Länsstyrelsen.

Bakgrund

Miljö- och byggnadsnämnden har den 9 april 2009 fått en skrivelse ställd till Töreboda kommun från Lars Dahllöf och Christel Ericsson-Dahllöf med förslag på att kommunen ska bilda ett kommunalt naturreservat. Miljö- och byggnadsnämnden behandlar ärendet som en internremiss från kommunledningskontoret i Töreboda kommun.

Ärendet

Lars Dahllöf och Christel Ericsson-Dahllöf begär att ett område vid Lögestensmarken/Vikaskog avsätts som naturreservat. Detta med anledning att området hyser höga naturvärden i form av orr- och tjäderspelplatser samt förekomst av många rödlistade arter. Området har också kulturmiljövärden i form av fornlämningar. Förslaget omfattar ca 1 650 hektar men gränsdragningarna bör enligt förslagsställarna utredas närmare.

Vidare begär förslagsställarna att området, under tiden som utredning och reservatsprocess pågår, beläggs med ett interimistiskt förbud mot anläggning av vägar, byggnation, sprängning, anläggande och/eller grävning för elnät, gallring och slutavverkning av skog och/eller andra åtgärder som kan påverka föreslagen reservatsbildning.

Sjön Viken med strandområden ingår i området Göta kanal-Tiveden som är av riksintresse för friluftslivet. Det nu aktuella området ligger dock längre söder ut och är inte utpekad som riksintresse eller Natura 2000-område.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 76 (forts.)

Dnr 2009.Tö0431

Befintligt planeringsunderlag

Töreboda kommuns översiktsplan från 1991 innehåller inga särskilda anvisningar avseende området utan markanvändningen anges som skogsbruk. Kommunen håller för närvarande på att ta fram ett förslag till tematiskt tillägg till översiktsplanen avseende vindkraft. Förslaget kommer att genomgå en samrådsprocess där inkomna synpunkter vägs in innan slutlig ställning tas. I förslaget pekas delar av området kring Vikaskog ut som lämpligt för etablering av vindkraftverk.

Inom det aktuella området förekommer fyra objekt utpekade som nyckelbiotoper och ett objekt utpekat som naturvärdesobjekt i Skogsstyrelsens inventering. Det finns vidare elva områden med sumpskog enligt Skogsstyrelsens sumpskogsinventering.

I Artdatabankens databaser finns 198 fynd av rödlistade fåglar, 3 fynd av rödlistade växter och 2 fynd av rödlistade insekter registrerade inom en radie av 2,5 km av Lögestenen.

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister visar på 6 fynd inom det aktuella området varav de flesta är fossila åkrar.

Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning

Miljö- och byggnadsförvaltningen bedömer att kommunen inte har resurser för att bilda ett naturreservat enligt förslaget. Om ett sådant, vid beaktande av de skäl som framförs i Lars Dahllöfs och Christel Ericsson-Dahllöfs skrivelse, behöver bildas bör detta i så fall ske i av Länsstyrelsen i Västra Götaland. För biologiska värden i skogsmark, såsom t.ex. hotade arter, har staten ett särskilt ansvar och särskilda anslag. Området utgörs vidare av privatägd mark och sträcker sig över tre kommuner, förutom Töreboda kommun även Tibro och Karlsborgs kommuner. Kostnaderna för markinköp/markinlösen bedöms bli omfattande då det handlar om att införa restriktioner för pågående skogsbruk. Ett reservatsarbete behöver också föregås av inventeringar för att närmare bedöma naturvärdena.

Övrigt

Kopia på kommunstyrelsens beslut i ärendet bör ställas till förslagsställarna Lars Dahllöf och Christel Ericsson-Dahllöf, miljö- och byggnadsnämnden, kommunstyrelserna i Tibro och Karlsborgs kommuner, Länsstyrelsen Västra Götaland samt Svenska Naturskyddsföreningen i Töreboda.

Protokollsutdrag + missiv

Kommunledningskontoret i Töreboda kommun

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 77

Dnr 2009.Ma0720

Mariestad Flitiga Lisan 2 – Förslag till ny detaljplan

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar, med anledning av upprättat förslag till ny detaljplan för Flitiga Lisan 2 i Mariestads kommun, att avge följande yttrande:

I planbeskrivningen uttalas på s. 9 att vid en eventuell framtida om- eller nybyggnad ska former, material och färger anpassas till omgivningarna så att byggnaderna får en god helhetsverkan även efter förändringen. Ambitionen vad gäller nybyggnation saknar emellertid stöd i planbestämmelserna, eftersom den föreslagna bestämmelsen endast reglerar vad som gäller vid tillbyggnad och ombyggnad. Miljö- och byggnadsnämnden anser därför att bestämmelsen bör utformas ”Byggnad ska till volym, material och kulör ansluta till karaktärsdrag hos bebyggelsen i omgivningen”. Därigenom regleras även nybyggnad av bestämmelsen.

I planen har marklov införts för trädfällning. För att uppnå det önskade syftet borde bestämmelsen *ek* utformas ”Träden får inte fällas. Träd får fällas om detta angripits av sjukdom eller om trädet på annat sätt medför fara för liv och hälsa. Återplantering ska ske för att ersätta borttaget träd.” Vidare bör man överväga att litterera bestämmelsen n₂.

På plankartan anges att dagvatten ska hanteras enligt kommunens dagvattenpolicy. Policyn anger att ”1. Primärt ska strävan alltid vara att förhindra uppkomsten av dagvatten med behov av avledning. 2. När dagvatten uppkommer ska detta tas omhand lokalt (LOD) eller i så nära anslutning till källan som möjligt. 3. I andra hand ska flödet av dagvattnet utjämnas i ekologisk anläggning (EOD). 4. Såsom allra sista utväg gäller att rena dagvatten genom avledning till reningsverk speciellt avsett för dagvatten.” När detaljplanen föreskriver att ”dagvatten ska hanteras enligt kommunens dagvattenpolicy” uppkommer sålunda frågan vad detta betyder i praktiken. Miljö- och byggnadsnämnden menar här att kommunstyrelsen måste peka ut vilken lösning som ska väljas, t.ex. genom att ange att dagvatten ska infiltreras på den egna fastigheten. Nämnden anser inte att det är förenligt med policyn att planförfattaren underlåter sig att ta ställning i hur dagvatten ska omhändertas.

I planen anges på s. 14 och 15 att planavgift kommer att tas ut för bl.a. marklov. Av gällande PBL-taxa framgår att planavgift endast debiteras vid bygglov. Felaktigheten bör korrigeras.

I uppräkningsdelen om planens förhållande till bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken saknas 6 §. Planförslaget bör kompletteras i detta avseende.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 77 (forts.)

Dnr 2009.Ma0720

På plankartan finns inga markhöjder eller nivåkurvor angivna. Inte heller finns några ledningar redovisade. Miljö- och byggnadsnämnden anser att plankartan bör kompletteras i detta avseende.

Nämnden erinrar om att den valda lovplikten ska motiveras i utställningshandlingen (enligt bestämmelserna i 5 kap. 26 § plan- och bygglagen).

Miljö- och byggnadsnämnden har inget att erinra mot slutsatsen att ett genomförande av planen inte kan antas föranleda betydande miljöpåverkan på så sätt som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken. Nämnden har inte heller i övrigt något att erinra mot den föreslagna planen.

Redogörelse för ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott har låtit utarbeta ett planförslag för Flitiga Lisans förskola i Mariestad. Planförslaget syftar huvudsakligen till att möjliggöra en mindre tillbyggnad. Planförslaget är för närvarande föremål för samråd.

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsen, Mariestads kommun
Planarkitekt Johanna Söderholm

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 78

Dnr 2009.Ma0156

Mariestad Sjöstaden etapp 1 – Förslag till detaljplaneprogram

---

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar, med anledning av upprättat förslag till detaljplaneprogram för projekt Sjöstaden etapp 1, att avge följande yttrande:

Miljö- och byggnadsnämnden anser att föreliggande programförslag är ambitiöst utformat och i allt väsentligt kan ligga till grund för en ändamålsenlig utformning av erforderliga detaljplaner. Eftersom arbetet med Sjöstaden kommer att pågå under lång tid kommer planprogrammet att fylla en viktig funktion för att Sjöstaden ska bli en väl fungerande enhet.

I förslaget förordas en återhållsam färgskala mot det publika gaturummet, medan en större kulörvariation ska tillåtas mot gårdarna. Nämnden har inget att erinra mot en sådan ordning. Av de illustrationer som förekommer i programmet får man emellertid uppfattningen att starkare färger även ska tillåtas så att de syns på längre håll. Nämnden anser härvid att närheten till riksintresset Gamla stan gör att det är nödvändigt att alla fasadytor som kan uppfattas på håll ska ges en återhållsam färgskala för att Sjöstaden visuellt sett inte ska konkurrera med riksintresset. Kravet på återhållsamhet i förhållande till Gamla stan bör förtydligas i planprogrammet.

Miljö- och byggnadsnämnden anser att det är angeläget att hela Sjöstadenprojektet betraktas som en sammanhållen enhet, även om det nu aktuella planprogrammet endast avser etapp 1. Därför är det angeläget att projektet planeras på ett sådant sätt så att återstående delar kan finansieras på ett ändamålsenligt sätt. I händelse av att kommande etapper genererar sådana kostnader att de inte bär sig själva är det angeläget att den nu aktuella etappen ger ett sådant överskott att det blir möjligt att genomföra hela projektet. På samma sätt är det naturligtvis av avgörande betydelse att hela etapp 1 planeras på ett sådant sätt så att de billigare deletapperna – t.ex. de delar som omfattar den inre hamnen – tar sin beskärda del av baskostnaderna så att efterföljande deletapper kan genomföras. Även om dessa frågeställningar inte behöver redovisas i detaljplaneprogrammet är det likväl angeläget att en genomarbetad strategi tas fram för att trygga genomförandefasen av projektet.

På sidan 19 i del 1 diskuteras den målformulering i kommunens energi- och klimatplan som har bäring på Sjöstaden. Där sägs att vid överlåtande av kommunal mark för bostadsbyggnation ska ”användande av lågenergihus uppmuntras”. Miljö- och byggnadsnämnden anser att planprogrammet bör inta en väsentligt mer offensiv inställning ifråga om bebyggelsens energiförbrukning. Nämnden anser att planprogrammet ska ange att kommunen ”avser att trygga att byggnation av lågenergi- och passivhus kommer till stånd ge-

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 78 (forts.)

Dnr 2009.Ma0156

nom villkor i de exploateringsavtal som kommer att ligga till grund för upplåtelsen av mark”.

På samma sätt som det är angeläget att trygga energihushållningsfrågan är det angeläget att kommunen utformar markupplåtelsen på ett sådant sätt så att kommunen förmår att trygga de kvaliteter som planprogrammet ger uttryck för. Även om detaljplanen ger vissa möjligheter att trygga efterfrågade kvaliteter krävs att kommunen arbetar aktivt med exploateringsavtal för att Sjöstaden ska kunna bli det högprofilprojekt som det är tänkt att bli. Därför är det viktigt att kommunen inte avhänder sig möjligheten att ta ett fast grepp om utformningsfrågorna redan från början. Att exploateringsavtalet kopplar markupplåtelsen till skyldigheten att uppföra bebyggelse enligt upprättade ritningar (som naturligtvis måste föreligga när kommunen medger upplåtelsen) bör vara en självklarhet i sammanhanget.

I detta sammanhang är det viktigt att påminna om att Sjöstaden utgör en fantastisk möjlighet för kommunen. För närvarande kan det ekonomiska klimatet synas vara bistert och därmed kan det vara frestande att ge efter på planprogrammets kvaliteter i syfte att få till stånd byggnation i området (för att därigenom visa allmänheten att projektet inte har somnat in). Nämnden vill emellertid understryka hur angeläget det är att kommunen inte försitter chansen att skapa något som ger eko i omvärlden. Endast om de första etapperna får sådana kvaliteter att projektet blir omtalat i ett vidare sammanhang kommer förutsättningarna att finnas för att genomföra hela projekt Sjöstaden.

Redogörelse för ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott har låtit upprätta ett förslag till detaljplaneprogram för Sjöstaden. Förslaget är för närvarande föremål för samråd.

Protokollsutdrag + missiv

Kommunstyrelsen i Mariestads kommun

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 79

Dnr 2009.Tö0360

Yttrande över vattenförsörjning och avloppshantering för Halna-Åsens fritidshusområde i Töreboda kommun

---

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att avge ett yttrande i enlighet med vad Miljö- och byggnadsförvaltningen redovisat nedan.

Miljö- och byggnadsnämnden vill poängtera vikten av att området får en helhetslösning åtminstone för VA-frågorna och detta oavsett om området ska tillåtas utvecklas i linje med det förslag på detaljplan som Töreboda kommun låtit ta fram för området eller om området ska bestå i nuvarande form. Detta inte minst mot bakgrund av att det idag är svårt att handlägga de ansökningar om enskilda avloppsanläggningar i området med de brister som VA-förhållandena har där. Det finns enligt Miljö- och byggnadsnämnden en lösning, nämligen att genom kommunens försorg ordna en gemensamhetsanläggning såväl för vatten som för avlopp.

Bakgrund

Länsstyrelsen Västra Götaland har begärt in ett yttrande från Miljö- och byggnadsnämnden över VA-förhållandena i Halna-Åsen i Töreboda kommun. Av skrivelsen framgår att Miljö- och byggnadsförvaltningen och Länsstyrelsen under hösten 2008 vid några tillfällen har haft kontakt med anledning av avloppssituationen i området Halna-Åsen, Töreboda kommun. I skrivelsen påtalas även att Länsstyrelsen har uppgift om att området består av omkring 100 fastigheter med enskilda anläggningar för vatten och avlopp där en stor andel inte verkar uppfylla dagens krav på funktion.

I lag (2006:412) om allmänna vattentjänster anges i 6 § att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang ska kommunen se till att behovet snarast tillgodoses. Med stöd av 51 § utövar Länsstyrelsen tillsynen över att kommunen fullgör denna skyldighet.

Mot bakgrund av hur VA-lösningarna ser ut idag, områdets storlek och dess placering i anslutning till sjön Viken anser Länsstyrelsen att det behöver utredas vem som har ansvaret för att vattentjänsterna, ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv, har en tillfredsställande lösning.

För att kunna ta ställning till detta vill Länsstyrelsen ha Miljö- och byggnadsnämndens syn på hur situationen ser ut idag i området vad det gäller vattenförsörjning.
(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 79 (forts.)

Dnr 2009.Tö0360

ning och avloppshantering. Redogörelsen bör enligt Länsstyrelsens uppfattning bland annat innehålla svar på följande:

1. På vilket sätt ordnas avloppshantering och vattenförsörjningen idag för fastigheterna i området?
2. Vad är Miljö- och byggnadsnämndens uppfattning om dagens lösningar?
3. Om vatten- och avloppssituationen idag anses vara undermålig, på vilket sätt är den det och har Miljö- och byggnadsnämnden då tidigare agerat på något sätt?
4. Hur anser man att en ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt säker framtida lösning ska se ut? Krävs det en samlad lösning i området eller kan enskilda lösningar vara ett alternativ?
5. Vilket underlag ligger till grund för denna uppfattning?
6. Länsstyrelsen önskar att det anges på karta vilket eller vilka bebyggelseområden som eventuellt är i behov av åtgärder för att uppnå en ur miljö- och hälsoskyddspunkt säker lösning.

Miljö- och byggnadsförvaltningens redovisning och bedömning

Töreboda kommun har uppdragit åt bl.a. Sweco Viak att utreda förutsättningarna för hur VA-frågorna ska kunna lösas i området. Därvid kommer man bl.a. fram till följande:

- Kommunen är ansvarig för att erforderliga vattentjänster i området anordnas. Detta med hänsyn taget till kraven i lagen om allmänna vattentjänster.
- Halna-Åsen-området är ett s.k. omvandlingsområde där s.k. högskyddsnivå för avloppsrening bör gälla. Detta gäller såväl ur miljö- som hälsoskyddssynpunkt.
- I områden med lokala lösningar, som i Halna-Åsen, ligger ofta spillvattenläggningar och vattenbrunnar i samma akvifär. Därmed är risken stor för negativ påverkan på dricksvattenkvaliteten.

Miljö- och byggnadsförvaltningen delar denna uppfattning.

Såsom kommentar i övrigt till de punkter ovan som Länsstyrelsen begärt synpunkter på har Miljö- och byggnadsförvaltningen följande svar:

1. Avloppshantering och vattenförsörjningen i Halna-Åsen-området är inventerad på uppdrag av dåvarande Miljö- och byggnämnden i Töreboda kommun. Resultatet presenteras på s. 15 i Sweco Viaks utredning daterad 2007-03-27. Av den framgår att antalet godkända avloppsanläggningar uppgår till 28, att ej godkända avloppsanläggningar uppgår till 49 samt att 26 fastigheter saknar avlopp och indraget vatten.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 79 (forts.)

Dnr 2009.Tö0360

2. Miljö- och byggnadsförvaltningen har samma uppfattning som Sweco Viaks utredning pekar på när det gäller kraven på s.k. högskyddsnivå. Förvaltningen bedömer därför att ingen av de anläggningar som finns i området uppfyller de krav som bör ställas på reningen av avlopp.
3. Miljö- och byggnadsnämnden har i sin tidigare skepnad i Töreboda kommun varit med och initierat såväl en inventering av avloppsförhållandena som framtagande av ett förslag på en detaljplan med tillhörande förslag på ändamålsenlig lösning av VA-problematiken i området.
4. Miljö- och byggnadsförvaltningen delar Sweco Viaks uppfattning och därmed Töreboda kommuns egen i och med att underlaget legat till grund för den detaljplan för området som nyligen tagits fram. Det innebär att oavsett om området ska tillåtas växa eller om bebyggelsen ska hållas på den nivå som nuvarande planer medger, så krävs det en gemensamhetsanläggning såväl för vatten som för avlopp. Dessutom menar förvaltningen att avloppslösningarna i området ska uppfylla miljöbalkens hänsynsregler och där specifikt kravet på bästa teknik. Det innebär att Miljö- och byggnadsförvaltningen inte kan acceptera slutna tankar utom i de enstaka fall där det finns särskilda skäl för detta.
5. Underlaget för Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning är som ovan redovisats den utredning som Töreboda kommun själv låtit ta fram.
6. Aktuellt område som här diskuterats är det som finns redovisat i det kartmaterial som förslaget på detaljplan för Halna-Åsen utvisar.

Överläggningar

Ledamoten Gunnar Welin (m) yrkar på att orden ”genom kommunens försorg” ska strykas i sista meningen i liggande förslag.

Ordföranden Jan-Olov Gustavsson (s) ställer först liggande förslag mot Gunnar Welins (m) yrkande och finner att Miljö- och byggnadsnämnden beslutat enligt liggande förslag.

Ledamoten Gunnar Welin (m) begär votering.

Den som röstar ja bifaller liggande förslag. Den som röstar nej bifaller Gunnar Welins (m) förslag. Följande ledamöter röstar ja: Jan-Olov Gustavsson (s), Peter Thörn (kd), Jan Wahn (c), Göran Johansson (c), Bengt Pettersson (s), Arne Svensson (c), Fredrik Nilsson (kvf), Håkan Jansson (s), Ann-Christin Erlandsson (s). Följande ledamöter röstar nej: Stellan Kronberg (m), Lars Karlsson (m), Gunnar Welin (m), Kjell-Åke Gustavsson (m). Miljö- och byggnadsnämnden har sålunda beslutat i enlighet med liggande förslag.

Ledamoten Gunnar Welin (m) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Protokollsutdrag

Länsstyrelsen Västra Götaland, Miljöskydds-enheten, 403 40 Göteborg

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 80

Dnr 2009.Tö0344

Töreboda Halna-Åsen 1:91 – Tillstånd för enskild avloppsanläggning

---

Beslut

Miljö och byggnadsnämnden beslutar att bordlägga ansökan om tillstånd för att anlägga en enskild avloppsanläggning på fastigheten Halna-Åsen 1:91 i Töreboda kommun i avvaktan på beslut från Länsstyrelsen i Västra Götalands län om hur VA-problemen i området ska lösas.

Denna bordläggning gäller längst fram till Miljö- och byggnadsnämndens sammanträde i januari 2010.

Bakgrund

Fastighetsägarna Leif-Åke och Irene Andersson inkom 2009-03-19 med en ansökan om att få anlägga en avloppsanläggning med ansluten vattentoalett för ett bostadshus på fastigheten Halna-Åsen 1:91 i Töreboda kommun.

Sökanden önskar installera en sluten tank för WC och avleda BDT-vatten (bad-, disk- och tvättvatten) till grannens befintliga infiltration eller att eventuellt anordna en egen infiltration.

Miljö- och byggnadsnämndens bedömning

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § 1 p miljöbalken miljöfarlig verksamhet. För att få anlägga en sådan enskild avloppsanläggning som det är fråga om krävs tillstånd enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Tillstånd förutsätter att avloppsvattnet tas om hand på sådant sätt att olägenheter för människors hälsa och miljön inte uppkommer enligt vad som föreskrivs i 9 kap. 7 § miljöbalken. Tillståndsprövningen ska göras med utgångspunkt från omständigheterna i det enskilda fallet, såsom de specifika förhållanden som råder på den fastighet som omfattas av ansökan och anläggningens tekniska utformning.

Halna-Åsens fritidsområde har sedan 2002 varit föremål för utredning om planändring. I samband med detta genomfördes en inventering av avloppsanläggningarna i området. Inventeringen har visat att mer än hälften av områdets fastigheter saknar miljömässigt godtagbara avloppsanläggningar. Flera konsultutredningar har sedan gjorts om hur avloppsanläggningar kan anordnas för hela fritidsområdet

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 80 (forts.)

Dnr 2009.Tö0344

det. Utredningarna har alla kommit till slutsatsen att det inte går att tillgodose behovet av avloppshantering med enskilda avloppsanläggningar i Halna-Åsen.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har begärt att Töreboda kommun ska svara på om hur kommunen avser att lösa områdets framtida vatten- och avloppsför-sörjning. Även Miljö- och byggnadsnämnden har fått in en begäran från Länsstyrelsen om att yttra sig över VA-problemen i området.

Miljö- och byggnadsnämnden anser att man idag inte kan bevilja tillstånd för enskilda fastigheter vid prövning av ansökan om installation av vattentoalett. Nämnden menar att vid prövningen av om den nu aktuella ansökan om tillstånd till avloppsanläggning med WC kan meddelas måste förhållandena inom hela det område i vilket den nu aktuella fastigheten ingår beaktas. Därför beslutar nämnden att bordlägga ansökan från Leif-Åke och Irene Andersson i avvaktan på Länsstyrelsens beslut i ärendet.

I händelse av att Länsstyrelsens beslut mot förmodan drar ut på tiden finns anledning att på nytt behandla förevarande ansökan. Av detta skäl finns anledning att besluta att bordläggningen gäller längst fram till Miljö- och byggnadsnämndens sammanträde i januari 2010.

Protokollsutdrag

Leif-Åke och Irene Andersson, Gärdesvägen 16, 545 35 Töreboda

Protokollsutdrag för kännedom

Länsstyrelsen Västra Götaland, Miljöskydds-enheten, 403 40 Göteborg

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet. Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha. Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning.

Överklagandet ska lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden. Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad.** Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30.

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 81

Dnr 2006.171

Yttrande över synpunkter från Eolus Vind AB

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden har i mål nr 38-09 beretts tillfälle att yttra sig över en inläga från Hamilton Advokatbyrå Växjö AB, nedan kallat ombudet, som på uppdrag av Eolus Vind AB har yttrat sig över nämndens överklagande av Länsstyrelsens Västra Götaland beslut 2008-12-17 avseende bygglov för tre vindkraftverk på fastigheterna Sjöberg 5:1 och Bredsäter 4:14 i Mariestads kommun. Med anledning av ombudets inläga beslutar Miljö- och byggnadsnämnden att avge följande yttrande:

Ombudet gör gällande att en studie från Mellanrum landskapsarkitekter skulle visa att vindkraftverk är dominanta när det största synfältet i vertikalled överstiger 8-9 grader. Ombudet drar därigenom slutsatsen att vindkraftverk med totalhöjden 150 m, som det nu är fråga om, skulle vara dominanta inom ca 1 km och att verken därigenom inte kan anses vara dominerande från riksintresseområdet (eftersom detta ligger ca 1,9 km från de planerade vindkraftverken).

Mellanrum landskapsarkitekter understryker att studien inte gör några anspråk på generaliserbarhet (s. 5). Vidare påtalas på flera tillfällen i studien att det är omständigheterna i det enskilda fallet som avgör hur störande en vindkraftanläggning uppfattas. Likväl drar ombudet långtgående slutsatser om att studiens hypoteser skulle vara mer relevanta än den danska studie som Boverket hänvisar till i vindkraftshandboken (2008 års upplaga) och som Miljö- och byggnadsnämnden refererat i nämndens beslut. De slutsatser som ombudet drar av den refererade studien går sålunda längre än vad författarna till studien själva anser vara möjligt.

Det kan även noteras att Mellanrum landskapsarkitekter pekar på att ”då betraktaren befinner sig på en högre höjd på ca 2-3 kilometers avstånd från verken uppfattas verkens storlek som mer dominerande i förhållande till andra fenomen i landskapet” (s. 18). Detta är fallet om de vindkraftverk som det nu är tvist om skulle uppföras och betraktas från riksintresset Björsätters radby.

Hypoteserna i den refererade studien har ”testats mot en referensgrupp bestående av tre personer” för att få ett ”folkligt och allmänt perspektiv”. De tre personerna utgör naturligtvis ett alltför begränsat statistiskt underlag för att de uppställda hypoteserna ska kunna göras allmängiltiga. Vidare är de vindkraftverk som har använts i studien väsentligt mindre än vad som är fallet med de tre vindkraftverk som planeras i det nu aktuella målet.

I sammanhanget finns anledning att erinra om att nio av nämndens ledamöter 2007-03-01 besökte två vindkraftverk i Saleby i Lidköpings kommun inför nämndens beslut om bygglov. På samma sätt som ”testpersonerna” i studien har bedömt hur man uppfattar vindkraftverken på olika avstånd i landskapet bedömde nämndens ledamöter hur vindkraftverken i Saleby förhöll sig till det omgivande land-
(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 81 (forts.)

Dnr 2006.171

skapet på olika avstånd. Mot bakgrund av att vindkraftverken i Saleby är av samma storlek som de vindkraftverk som Eolus Vind AB önskar uppföra får denna bedömning anses uppvisa en större statistisk signifikans än den studie som ombudet hänvisar till.

Sammanfattningsvis anser Miljö- och byggnadsnämnden att det saknas täckning för att dra de slutsatser från den refererade studien som ombudet gör. Inte heller i övrigt tillför yttrandet något som inte tidigare har varit känt i ärendet.

Mot bakgrund av vad som nu har anförts vidhåller Miljö- och byggnadsnämnden sitt tidigare yrkande. Vidare yrkar nämnden att Länsrätten ska ta del av förhållandena vid vindkraftverken i Saleby innan man tar ställning till huruvida bygglov ska beviljas eller ej för de nu aktuella vindkraftverken vid Björsäter.

Redogörelse för ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden beslutade 2007-09-06, § 172, att inte bevilja bygglov för tre vindkraftverk på fastigheterna Sjöberg 5:1 och Bredsäter 4:14. Beslutet överklagades av sökanden Eolus Vind AB. Länsstyrelsen beslutade 2008-12-17 att bevilja det sökta bygglovet. Länsstyrelsens beslut överklagades av nämnden till Länsrätten. Eolus Vind AB har genom ombudet Hamilton Advokatbyrå Växjö AB yttrat sig över nämndens klagoskrift. Nämnden har nu beretts tillfälle att yttra sig över ombudets yttrande.

Protokollsutdrag

Länsrätten, Box 800, 542 18 Mariestad
Eolus Vind AB, Väpnaregatan 17, 281 50 Hässleholm

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 82

Dnr 2009.Tö0390

Töreboda Gubbero 5 – Förhandsbesked för fjärrvärmecentral

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden förklarar som förhandsbesked enligt 8 kap. 34 § plan- och bygglagen att en fjärrvärmecentral kan tillåtas på Gubbero 5 och Kanaljorden 4:1 i Töreboda kommun. Beslutet gäller med följande villkor:

1. Fjärrvärmecentralen ska huvudsakligen placeras så som redovisats på inlämnad situationsplan.
2. Fjärrvärmecentralen ska huvudsakligen utformas som en byggnad med rektangulär botten. Byggnadsarean får inte överstiga 2000 m².
3. Byggnaden ska förses med sadeltak mednocken förlagd i byggnadens längdriktning. Takvinkeln får inte göras brantare än 45° eller flackare än 27°. Byggnadshöjden får inte göras högre än 10,0 m. Nockhöjden får inte göras högre än 14,0 m.
4. Taket ska förses med tegelfärgade takpannor, svart papp eller slät eller korrugerad svart plåt.
5. Fasaderna ska utföras i rödfärgad stående brädfordring.
6. Byggnaden ska förses med fönster på de fasader som vetter mot norr, öster och söder. Fönster ska placeras och utformas så att de ansluter till den äldre fabriksbyggnaden på Kanaljorden 4:6.
7. Markens nivå där byggnaden är tänkt att placeras får höjas högst 0,5 m. Markens nivå får inte sänkas.
8. Innan bygglov kan beviljas måste gällande ledningsrätter och till ledningsrätterna hörande ledningar flyttas så att dessa inte hamnar i konflikt med den planerade byggnaden.

Avgiften för positivt förhandsbesked inom detaljplan är 1140 kr.

Redogörelse för ärendet

Mariestad-Töreboda Energi AB, nedan kallad sökanden, har ansökt om förhandsbesked för att undersöka möjligheten att uppföra en ny fjärrvärmecentral i anslutning till Moelvans industrianläggning i Töreboda. Innan sökanden tecknar avtal avseende upplåtelse av mark önskar sökanden få ett förhandsbesked gällande placeringen av anläggningen.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 82 (forts.)

Dnr 2009.Tö0390

Enligt 8 kap. 34 § plan- och bygglagen ska nämnden på ansökan ge förhandsbesked huruvida en åtgärd som kräver bygglov kan tillåtas på den avsedda platsen. Meddelas det sökta tillståndet får nämnden bestämma de villkor som behövs. Tillståndet är bindande för nämnden vid prövning av ansökan om bygglov som görs inom två år från dagen för beslutet.

Sökanden har inte närmare redovisat hur byggnaden ska utformas. Inlämnad situationsplan redovisar en rektangulär byggnad som placeras över fastighetsgränsen mellan Moelvans fastighet Gubbero 5 och AB Göta kanalbolags mark Kanaljorden 4:1.

Området där fjärrvärmecentralen ska placeras omfattas av detaljplan. Gällande detaljplan anger att området ska användas för industriändamål. En del av det område där panncentralen är tänkt att uppföras är i planen markerad som mark som inte får bebyggas. Motivet till att området inte får bebyggas är att området är tänkt som ledningsreservat. I området finns sedan tidigare en vattenledning och kraftledningar. Ledningarna skyddas av ledningsrätt.

Sökanden förvärvade fjärrvärmenätet i Töreboda 2008-06-01. Samtidigt som verksamheten förvärvades bestämdes att under en treårsperiod bygga ut fjärrvärmen till att omfatta både tätorten och intilliggande industriområde. Totalt avser sökanden att investera närmare 45 mkr i ny produktionskapacitet och utbyggnad av kulvertnät.

Den nya fjärrvärmecentralen är tänkt att stå färdig i november 2010. Beräknad värmeförsäljning vid fullt utbyggt nät omfattar ca 23,3 GWh på årsbasis. Installerad effekt fördelas på tre pannor med två fastbränslepannor på 3,4 MW vardera samt en spets- och reservpanna på 12 MW för bioolja.

I dagsläget transporteras det spån som uppkommer i Moelvans produktion ut från kommunen. Sökanden avser att samarbeta med Moelven där sökanden köper kutterspån från Moelven samtidigt som Moelvans pannvärme släcks ner till förmån för fjärrvärme.

96 % av värmebehovet, motsvarande ca 5800 ton, kommer att produceras från kutterspån. Spånet transporteras från Moelven med hjälp av två transportörer, vägs och mellanlagras i en silo. Från silon leds spånet vidare till två stycken brikettpressar. Panncentralen kommer att innehålla en lagringsyta för briketter, men under del av året kommer sökanden att samarbeta med lokala entreprenörer för hjälp med lagring. Spets- och sommarproduktionen, motsvarande ca 4 %, kommer att ske från bioolja.

För att begränsa behovet av bränsletransporter önskar Moelven uppföra panncentralen så nära Moelvans anläggning som möjligt.

Göta kanal är av riksintresse enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Enligt detta lagrum skall turismen och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön i anslutning till Göta kanal.
(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 82 (forts.)

Dnr 2009.Tö0390

Området är även av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Enligt detta lagrum skall markområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

Av 3 kap. 1 § plan- och bygglagen följer att byggnader ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader ska vidare ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan.

Enligt uppgift är Kanalbolaget negativt inställda till att upplåta plats på Kanaljorden 4:1 för den sökta fjärrvärmecentralen.

Antecknas att ansökan inte berör några kända fornlämningar. Ansökan berör inte heller några områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken.

Bedömning

Även om planen anger att området får användas för industriändamål gör närheten till Göta kanal att det är angeläget att den nya fjärrvärmecentralen utformas på ett sätt så att denna passar in i kanalmiljön. Eftersom Göta kanal är av riksintresse för kulturmiljövården medför detta att kraven på bebyggelsen blir förhållandevis omfattande, i synnerhet som den planerade anläggningen är relativt stor.

Miljö- och byggnadsnämnden anser att byggnaden bör utformas så att utformningen i allt väsentligt ansluter till den gamla limträfabriken på Kanaljorden 4:6. Avsikten är inte att skapa en pastisch (kopia) utan att den nya byggnaden i volymer, material, kulör och utförande i övrigt ska passa in i kanalmiljön. Detta har därför utformats som villkor i beslutet.

Den i beslutet angivna byggnadshöjden ansluter till begränsningen i gällande detaljplan. De i beslutet angivna takvinklarna ansluter till vad som är normalt förekommande i kanalmiljön.

Motivet att inte tillåta annat än begränsade förändringar i markhöjden syftar till att hålla nere byggnadshöjden så att byggnaden inte blir onödigt dominant från kanalsidan.

Den i beslutet angivna byggnadsarean ansluter till vad byggherren själv har angivit på inlämnad ritning.

I nämndens prövning ingår inte att ta ställning till huruvida sökanden har rådighet över marken, dvs. om sökanden har fastighetsägarnas och övriga rättighetsinnehavares tillstånd att uppföra den sökta byggnaden.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 82 (forts.)

Dnr 2009.Tö0390

Eftersom Kanalbolaget har sagt sig vara tveksamma till att upplåta marken är rådgigheten naturligtvis av avgörande betydelse för att detta förhandsbesked ska kunna utnyttjas.

För att sökanden ska kunna få rådgighet över det tänkta området krävs inte bara fastighetsägarnas tillstånd utan även att ledningsrättsinnehavarna ger sitt samtycke och flyttar ledningar och ledningsrätter. Kommunen förutsätter – i egenskap av ledningsrättshavare – att sökanden bekostar flytten av den vattenledning (Ø160) med tillhörande ledningsrätt som finns där sökanden önskar uppföra byggnaden. Eftersom sökanden själv förfogar över den ledningsrätt som finns för kraftledningsändamål bör sökanden själv kunna avgöra huruvida den sökta platsen är lämplig i detta avseende.

Åtgärden strider visserligen mot planen på så vis att fjärrvärmecentralen delvis ska placeras på mark som enligt planen inte får bebyggas. Förutsatt att ledningarna kan flyttas är emellertid avvikelserna begränsad omfattning och bör därför kunna medges enligt bestämmelserna i 8 kap. 11 § sista stycket plan- och bygglagen.

Byggnaden ska som redan nämnts placeras över fastighetsgräns. Eftersom Kanalbolaget är förhindrad att sälja den mark som hör till Göta kanal kan fastighetsreglering inte komma i fråga. Markupplåtelsen får därför tryggas med nyttjanderättsavtal eller liknande.

Av erfarenhet från tidigare byggnadsprojekt med motsvarande förutsättningar bedöms att marken med avseende på stabilitet, risk för ras och sättningar m.m. är av sådan beskaffenhet att det inte finns anledning att anta att den skulle vara olämplig för bebyggelse.

Med de begränsningar som nu har redovisats bedöms att det finns förutsättningar att i ett senare skede bevilja bygglov.

Information

Görs inte ansökan om bygglov inom två år upphör tillståndet att gälla.

Tillståndet medför inte rätt att påbörja den sökta åtgärden utan bygglov.

Anläggningen är av sådant slag att anmälan även krävs till Miljö- och byggnadsnämnden enligt 21 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Faktura sänds separat.

Överläggningar

Ledamoten Stellan Kronberg (m) deltar inte i beslutet p.g.a. jäv.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 82 (forts.)

Dnr 2009.Tö0390

Protokollsutdrag och situationsplan med REK+MB:
MTEAB, att. Leif Rehnberg, Box 102, 542 21 Mariestad

Protokollsutdrag och situationsplan för kännedom:
AB Göta kanalbolag, Lennart Falk, Box 3, 591 21 Motala

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet.

Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha.

Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning.

Överklagandet ska lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden.

Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad**

Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83

Dnr 2007.Gu0082

Gullspång Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 – Ansökan om bygglov för tre vindkraftverk

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att bevilja bygglov *med nedanstående villkor* för tre vindkraftverk på fastigheterna Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 i Gullspångs kommun i enlighet med inlämnat underlag.

Villkor:

1. Vindkraftverkens tornhöjd skall vara 105 m och rotordiametern ska vara 90 m.
2. Vindkraftverken skall uppföras med tornens centrum placerade i koordinaterna 6533598, 1399074 (verk 1), 6535282, 1398831 (verk 2) respektive 6534867, 1398585 (verk 3). Nu angivna koordinater avser systemet RT90 2,5 gon V.
3. Hindermarkering skall utföras enligt Bestämmelser för Civil Luftfart med medelintensivt, rött, blinkande ljus. Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt.
4. På vindkraftverken får inte text eller skyltar anbringas utan särskilt tillstånd. Text som utvisar fabrikat- eller firmanamn får dock utmärkas på maskinhuset.
5. De tre vindkraftverken skall utformas lika varandra.
6. Beslutet förutsätter att vindkraftverken förses med skuggautomatik eftersom den beräknade förväntade skuggtiden vid störningskänslig plats kan antas överstiga totalt 30 minuter per dag eller totalt 8 timmar per år.

Beslutet fattas med stöd av 8 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL).

Avgiften fastställs till 45920 kr enligt gällande taxa.

För lovet gäller:

1. Bygganmälan jämte anmälan om kvalitetsansvarig och teknisk beskrivning skall inlämnas till miljö- och byggnadsnämnden senast tre veckor före byggstart.
  2. Kvalitetsansvarig skall ha behörighet K.
  3. Miljö- och byggnadsnämnden kommer att kalla till byggsamråd när bygganmälan inkommit.
  4. Byggherren skall lämna förslag till kontrollplan senast vid byggsamrådet.
- (forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

5. Utstakning av vindkraftverkens läge skall göras av behörig person före byggstart.
6. Anmälan skall ske till miljö- och byggnadsnämnden när byggnadsarbetet färdigställts.
7. Lovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år efter beslutsdatum.
8. Senast 30 dagar innan masten ska uppföras ska mastens exakta läge och höjd anmälas till Transportstyrelsen och Försvarets materielverk på särskild blankett (för att flygförare och andra skall få kännedom om verkets existens och för att kunna införas på Försvarmaktens flygkartor). Blanketten ska skickas till Transportstyrelsen, Luftfartsavdelningen, 601 73 Norrköping (*fm.flyghinder@lfv.se* eller fax 08-567 911 08) respektive FMV, 115 88 Stockholm (*registrator@fmv.se* eller fax 08-667 57 99).

Bygganmälan skall innehålla följande redovisning:

1. Redovisning av byggnadskonstruktioners bärrighet och stadga.
2. Redovisning av grundkonstruktioner.
3. Redovisning av byggherreorganisationen.
4. Uppgift om exakt kulör.
5. Geoteknisk undersökning.
6. Godkänd anmälan enligt förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Handlingarna skall inges före byggsamråd. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen vid eventuella frågor.

Information:

1. Bygglovsprövningen innefattar ej granskning av de tekniska egenskapskraven och funktion i övrigt som redovisats på inlämnade handlingar.
2. Faktura sänds separat. Avgiften avser bygglov (37772 kr), kungörelse av beslut (4500 kr) samt avgift bygganmälan, samråd och slutbevis (3648 kr). Avgiften förutsätter att kompletta handlingar föreligger vid byggsamrådet. Om handlingarna behöver kompletteras utgår extra avgift.
3. För anläggningen krävs även anmälan enligt 21 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (eller att frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken föreligger). Nämnden noterar att anmälan inlämnats.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

4. Den som påträffar ett fornfynd (d.v.s. föremål som saknar ägare och som antingen påträffas i eller vid en fast fornlämning och har samband med denna eller som påträffas under andra omständigheter och kan antas vara minst 100 år gammalt), som skall tillfalla eller hembjudas staten, skall enligt 2 kap. 5 § lag (1988:950) om kulturminnen anmäla fyndet hos Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen, Länsmuseum eller polismyndighet.
5. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, skall arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet skall omedelbart anmäla förhållandet hos Länsstyrelsen.
6. Bygglovets omfattar inte byggande av väg eller kabeldragning på annans mark (eftersom dessa åtgärder inte fordrar bygglov). Bygglovets omfattar inte heller rätt att få uppföra extern transformatorstation. Om sådan erfordras skall särskilt bygglov för denna anläggning sökas.
7. Kabeldragning kan kräva särskilt tillstånd eller koncession.

Redogörelse för ärendet

Inför behandlingen i Miljö- och byggnadsnämnden har en särskild promemoria upprättats som belyser bakgrund och förutsättningar beträffande Vadsbo Vind KB:s ansökan om att få uppföra tre vindkraftverk på fastigheterna Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2. För ytterligare information om ansökan hänvisas till denna tjänsteskrivelse.

Bedömning

Nedan redovisas Miljö- och byggnadsnämndens överväganden med avseende på olika aspekter.

Buller

Som redovisats i upprättad promemoria finns det inga bindande normer för hur mycket buller ett vindkraftverk får avge. Miljööverdomstolens riktlinjer i M8782-1999, d.v.s. 40 dB(A), får numera anses vara så väl förankrad i praxis att detta värde kan betraktas som norm. Dock bör betänkas att 20 % upplevde sig som mycket störda vid ljudnivån 37,5-40 dBA enligt en rapport som gjorts vid avdelningen för miljömedicin vid Göteborgs universitet.

Med tanke på bullrets karaktär finns det fog för påståendet att buller från vindkraftverk är mer störande än andra bullerkällor vid samma nivå. Det stora antalet vägledande domar som anger att gränsen för betydande olägenhet (enligt 3 kap. 2 § PBL) går vid 40 dB(A) gör emellertid att nämnden inte kan välja någon annan

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

gräns, även om det finns flera studier som pekar på att även lägre nivåer uppfattas som störande eller mycket störande.

När det gäller osäkerheten i beräkningsmetoderna bygger beräkningen på Naturvårdsverkets rapport 6241. Även dessa förutsättningar är att betrakta som standardförutsättningar som är väl förankrade i praxis.

Om det finns anledning att misstänka att vindkraftverken bullrar mer än 40 dB(A) kan Miljö- och byggnadsnämnden ställa krav på att en bullermätning ska göras av ett oberoende besiktningsorgan när anläggningen har driftsatts. Om anläggningen då bullrar mer än vad som redovisats bör verksamhetsutövaren åläggas att köra verken med reducerad effekt så att angivna värden kan innehållas.

Ägarna till Gallernäset 1:6, Olle och Solweig Andersson, har pekat på de störningar som uppstår i form av buller. Bostadshuset på Gallernäset 1:6 ligger över en kilometer från det närmaste vindkraftverket. Mellan bostadshuset och vindkraftverken ligger dessutom en vältrafikerad riksväg. Bullret vid Gallernäset 1:6 bedöms bli under 35 dB(A). Med tanke på att den nivå som Miljööverdomstolen anser att man får tåla går vid 40 dB(A) kan eventuellt buller inte anses utgöra ett sådant problem i förhållande till bebyggelsen på Gallernäset 1:6 att bullret kommer att utgöra en betydande olägenhet.

Ägaren till Lilla Årås 2:4 och Lilla Årås 2:5, Nicklas Löwgren, har framfört synpunkter på befarat buller. Upprättad bullerkartering anger att bullret på dessa fastigheter uppgår till 32,9 respektive 33,0 dB(A). Förvaltningen har i en skrivelse bl.a. påpekat att det ligger en vältrafikerad riksväg mellan fastigheterna och att det beräknade bullret därför inte kan sägas utgöra något problem för bostäderna på Lilla Årås 2:4-5. Löwgren framför i en skrivelse daterad 2009-03-10 att den mellanliggande vägen (riksväg 26) inte kan anses vara "ett försvar/motargument mot att vi anser att den planerade anläggningen kommer att vara störande". Nämnden anser att vägen inte utgör något skäl till att man skulle kunna acceptera ett högre bullervärde på fastigheten. Likväl kommer vägbullret sannolikt att maskera en del av det buller som vindkraftverken kommer att generera.

Löwgren framför även uppfattningen att det faktum att bullret ligger under 40 dB(A) inte har någon större betydelse: "Att något ligger inom mer eller mindre godtyckliga gränsvärden, ofta satta utifrån såväl miljö- som politiska skäl, innebär inte tillnärmelsevis att det är problemfritt eller ej störande!"

Löwgren jämför med gränsvärdet som satts för radon, där riktvärdet har ändrats allt eftersom det har varit praktiskt och ekonomiskt hanterbart, inte efter hur "problemfritt" det har varit ur hälso- och miljösynpunkt.

Ägarna till Rynningen 1:1, Gunnar Björkström och Kerstin Stålberg-Björkström, har i en skrivelse anfört att de anser att vindkraftverken är för nära samhället och annan bebyggelse och att bullernivån är för hög under drift. Det vinande ljud som uppstår när vindkraftverket är mycket högt och "betydligt värre än annars" enligt

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

vad de har hört. Detta fenomen har inte redovisats i den dokumentation som fastighetsägarna har fått ta del av. Vidare anför ägarna att ljudet kommer att bli mycket högre om skogen huggs ner mellan fastigheten och vindkraftverken, vilket förmodas ske inom en snar framtid eftersom det är mogen skog. Fastighetsägarna önskar även förtydliga att de inte är ”emot vindkraft eller andra miljövänliga eller förnybara alternativ, men de skall etableras så att ingen störs för buller är även ett miljöproblem.”

Miljö- och byggnadsnämnden noterar att sökanden har tagit hänsyn till att skogen kan komma att huggas ner och att sökanden därför inte har tillgodoräknat sig den bullerdämpande effekt som skogen för närvarande medför när beräkningarna har upprättats. Nämnden anser att upprättade beräkningar har upprättats på ett sätt som ansluter till praxis.

Nämnden anser att det är önskvärt om buller vid angränsande fastigheter kan hållas så lågt att några olägenheter inte uppstår över huvud taget för kringboende. Nämnden konstaterar även att man kan ha olika uppfattningar om vilket buller som bör tålas. Samtidigt är det naturligtvis angeläget att samma villkor gäller i hela landet, både för den som utövar verksamheter som stör andra liksom för boende i närheten. Nämnden kan därför inte sätta egna gränsvärden utan har att rätta sig efter prejudicerande domar och allmänna råd från centrala myndigheter. Nämnden är därför bunden av den praxis som utkristalliserat sig genom en rad domar från Miljööverdomstolen, vilket gör att nämnden måste utgå från gränsen 40 dB(A).

Även om nämnden anser att det hade varit önskvärt om bullret vid den närliggande bebyggelsen hade kunnat nedbringas ytterligare så bedömer nämnden att kraven i såväl 2 kap. 3 § som 3 kap. 2 § PBL uppfylls för de föreslagna placeringarna med avseende på buller.

Skuggor

Som redovisats i det underlag som hör till detta beslut får den sammanlagda skuggtiden vid en tänkt uteplats i anslutning till en bostad inte överstiga 8 timmar per år eller 30 minuter per dag. De placeringar och vindkraftverk som det nu är fråga om kommer medföra att dessa tider kommer att överskridas. Verken måste därför förses med skuggautomatik. Detta innebär att verken programmeras så att de stängs av när skuggan passerar en störningskänslig plats då den sammanlagda skuggtiden på platsen överstiger 8 timmar per år eller 30 minuter per dag. Genom att verken är försedda med detektorer som registrerar om det är soligt eller molnigt går det sålunda att styra driften förhållandevis enkelt.

Det område som utgör utgångspunkten för bedömningen av skuggeffekten är det område som används så intensivt att det är att betrakta som störningskänslig plats, vilket bland annat är tomt med bostads- och fritidshus. Vid bedömningen beaktas i
(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

första hand störningar i och omkring bostadsbebyggelse med tillhörande uteplatser och andra ytor för rekreation, lek och liknande.

Vad som avses med ”störningskänslig plats” har prövats av Miljööverdomstolen bl. a. genom dom 2005-03-30 (M 1305-04). Enligt domen kan en tomt på 1 230 m² i sin helhet utgöra störningskänslig plats. På större fastigheter kan en befintlig uteplats eller ett område på 5 x 5 meter intill ett bostadshus utgöra sådan plats.

Utifrån vad som nu har anförts bedömer miljö- och byggnadsnämnden att genererade skuggor inte utgör en sådan olägenhet så att vindkraftverken inte kan tillåtas ur denna aspekt, förutsatt att verken förses med skuggautomatik. Ett villkor med denna innebörd införs därför.

Säkerhetsaspekter

Nämnden gör bedömningen att sannolikheten för att verket ska drabbas av ett haveri (till exempel genom att verket välter eller att lösa maskindelar faller ner) som medför skada på egendom eller på person som arbetar eller uppehåller sig i närheten är så pass liten att ansökan om bygglov inte bör avslås av detta skäl: risken att någon drabbas av nedfallande takpannor, antenndelar, plåtar, etc. inom tätbebyggelse – en risk som i normalfallet inte torde bekymra allmänheten – torde vara mångdubbelt större. Inte heller risken för att förbipasserande ska skadas av nedfallande isstycken bör föranleda att ansökan om bygglov ska avslås. Däremot kan det vara lämpligt att i anslutning till tillfartsvägarna till verken medelst skyltning upplysa om fara för nedfallande is kan föreligga.

Med tanke på att närområdet huvudsakligen används som skogsmark där ett relativt litet antal personer vistas och då endast tillfälligt finns ingen anledning att närmare specificera särskilda skydds- eller säkerhetsavstånd.

Värdoförändringar på intilliggande fastigheter

Ägarna till Rynningen 1:1, Gunnar Björkström och Kerstin Stålberg-Björkström, befarar att omkringliggande fastigheter kommer att minska i värde och ägarna frågar vilka som kommer att ersätta dem för denna förlust, eftersom ingen vill köpa en fastighet i närheten av ett vindkraftverk.

Ägaren till Lilla Årås 2:4 och 2:5, Niclas Löwgren, menar att de tre vindkraftverken kommer att innebära en icke oväsentlig försämring av den livskvalitet som Löwgren med familj under många år har funnit vid Vänerens strand. Familjen har i flera decennier nyttjat marken i rekreationssyfte. Löwgren menar att vindkraftverken medför en sådan miljöpåverkan som ur ett rekreativperspektiv riskerar att bli så stor att familjen tvingas lämna Otterbäcken för att hitta en ny plats för rekreation. Löwgren menar att ”det är här diskussionen om kompensation för värdeminskning initieras”.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

Hur fastighetsvärdet påverkas i det enskilda fallet beror naturligtvis på köparen, men nämnden medger att det inte är osannolikt att fastighetsvärdet kan komma att påverkas negativt. Fastighetsvärdet påverkas emellertid av flera faktorer, där man som ägare ofta har mycket begränsad möjlighet att påverka kringliggande fastigheter. Det är t.ex. inte osannolikt att ett bostadshus i en lummig skog skulle förlora i värde om skogen på kringliggande fastigheter skulle avverkas och ersättas av ett kalhygge. I ett sådant fall är det svårt att tänka sig att ägaren till bostadshuset skulle kompenseras ekonomiskt. På samma sätt framstår det som ogörligt att ägarna till bostadshuset skulle tvingas betala ägarna till kringliggande mark för åtgärder som gör att värdet på bostadshuset *ökar*, t.ex. om gallring av skogen skulle ske eller om störande djurhållning skulle upphöra. Exemplet kan tyckas långsökt, men belyser ändå svårigheterna med fastighetsvärdets förändringar. Eftersom det är omöjligt att hantera uppskattade fastighetsvärden finns det därför ingen möjlighet enligt plan- och bygglagen att kräva ersättning, så länge nya verksamheter i närheten uppfyller gällande gränsvärden.

Användningen av intilliggande fastigheter

Om bygglov beviljas för den sökta anläggningen kommer de områden där bullret överstiger 40 dB(A) inte kunna bebyggas med bostäder. Detta innebär att grannarnas möjligheter att nyttja sin mark inskränks. Det vore naturligtvis önskvärt om grannarna kunde kompenseras ekonomiskt för denna inskränkning inom ramen av bygglovprocessen, men som framgått av ovanstående stycke bjuder lagstiftningen inga sådana möjligheter.

Inte heller betraktar lagstiftningen det faktum att alternativa användningar av angränsande mark i framtiden kan komma att förhindras som betydande olägenheter, sannolikt eftersom en sådan bestämmelse skulle skapa en ohållbar situation där varje form av större byggprojekt skulle omöjliggöras.

Nämnden konstaterar emellertid att de nu aktuella vindkraftverken i sig inte omöjliggör nya byggnader på t.ex. Torpa 2:4 och 2:6. Huruvida bygglov kan beviljas i det enskilda fallet får emellertid avgöras när en ansökan om detta föreligger.

Vindförhållandena på platsen

Generellt sett har vindkraftverken under flera år ökat i storlek. Platser där vindenergin tidigare bedömdes som alltför låg kan nu exploateras till följd av att kraftverken är större och sålunda kan dra nytta av den högre vindhastigheten på högre höjder. Vidare har nya karteringar utarbetats som visar att det är kostnadseffektivt att bygga på platser där äldre analyser angav att det tidigare inte var lönsamt. Årsmedelvinden i området, på den höjd som det nu är fråga om, kan, utifrån de analyser som utförts av Uppsala universitet inom ramen för den s.k. MIUU-modellen, beräknas till ca 7,5 m/s. Nämnden anser därför inte att den valda platsen är olämplig utifrån vindenergisympunkt.
(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

Estetiska aspekter på vindkraftverken

För att bevara vindkraftverkens skulpturala framtoning bör dessa inte förses med texter eller liknande, eftersom detta påverkar upplevelsen av verken. Om vindkraftverken förses med stora reklamskyltar eller liknande är risken än större att dessa kommer att uppfattas som störande i landskapet. Upplevelsen torde emellertid inte påverkas i nämnvärd utsträckning av att leverantörens eller ägarens firmamamn visas på maskinhuset.

För att de tre vindkraftverken ska uppfattas som en genomtänkt helhet bör dessa utföras så att de tre verken blir exakt likadana. Därmed sagt att de inte får variera i storlek eller utförande.

Bygglovets villkor bör avseende på dessa aspekter. Villkoren motiveras av bestämmelserna i 3 kap. 1 § PBL (jämförd med 14 §) om att anläggningar skall utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till landskapsbilden och ges en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande och som ger en god helhetsverkan.

Översiktsplanens rekommendationer

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att den sökta anläggningen inte kan anses stå i strid med rekommendationerna i den nu gällande översiktsplanen från 1992.

Anläggningen torde inte heller stå i strid med det förslag till ny översiktsplan som för närvarande tas fram.

Grannarnas inställning

I andra ärenden som avsett bygglov för vindkraftverk har närboende framfört att grannarnas inställning bör avgöra huruvida bygglov ska beviljas eller inte. Grannarna har emellertid inget veto enligt plan- och bygglagen, utan lagen anger att grannarna ska underrättas om ansökan och ges tillfälle att yttra sig. Genom detta förfarande kan grannarna bidra till att tillföra upplysningar till ärendet så att beslutsunderlaget på så sätt blir bättre.

I många ärenden kan det finnas helt ovidkommande skäl till att grannarna inte samtycker till ett byggprojekt, och det är därför som plan- och bygglagen inte ger grannarna någon särskild rätt att avgöra utgången av beslutet.

Nämnden är naturligtvis angelägen om att hitta en lösning som – om möjligt – tillfredsställer alla parter, och nämnden skall beakta både allmänna och enskilda intressen i prövningen (enligt 1 kap. 5 § plan- och bygglagen). Då önskemålen är helt oförenliga – som de är i detta fall – kan det emellertid i praktiken vara omöjligt att hitta en lösning som alla inblandade är nöjda med.

Några av grannarna har uppgivit att de anser att ”blanketten för yttrandet är så utformad att många tycker att den är krånglig, när det begärs yttrande varför man är

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

emot, och därför kryssar de i rutan 'inget att erinra'. Liknande blanketter har använts i ett stort antal ärenden och detta är första gången som kritik mot blanketten i sig har framförts. Nämnden anser att det är en viktig förutsättning att grannar som motsätter sig att bygglov beviljas även anger grunderna för sitt ställningstagande. Om grannarna inte motiverar sitt ställningstagande blir det i praktiken omöjligt för nämnden att bemöta eventuella invändningar.

Synpunkter har även framförts om att informationen skulle vara "diffus". Nämnden instämmer i att den tekniska informationen delvis kan vara svår att ta till sig för den som inte tidigare kommit i kontakt med vindkraftverk. Informationen har emellertid även utformats med ambitionen att vara kortfattad och koncis, för att undvika att den information som skickas ut blir så omfattande att mottagaren inte orkar ta till sig denna av det skälet. I den information som har skickats ut har kontaktuppgifter angivits till företrädare för förvaltningen som närmare har kunnat förklara innebörden av utskickade tabeller m.m. Nämnden bedömer därför att informationsskyldigheten enligt 8 kap. 22 § plan- och bygglagen har fullgjorts.

Utpekade riksintressen och övriga hushållningsbestämmelser m.m.

Nämnden bedömer att den nu aktuella ansökan inte strider mot bestämmelserna i 3-4 kap. miljöbalken och att vindkraftverken inte heller kan antas komma att medverka till att gällande miljö kvalitetsnormer överskrids.

Konsekvenser för fågellivet

Av bestämmelserna i 2 kap. 2 § plan- och bygglagen följer bl.a. att när ärenden om bygglov avgörs ska hänsyn till natur- och kulturvärden tas och en långsiktigt god hushållning med mark och vatten ska främjas.

Som framgått av upprättad promemoria följer ett stort antal fågelsträck den östra vänerstranden på sina årliga flyttningar. Det får även anses vara klarlagt att området stundtals besöks av rödlistade och fridlysta arter som havsörn och kungsörn. Eftersom dessa arter finns upptagna i artskyddsförordningens bilaga 1 gäller enligt 4 § i nämnda förordning att det är förbjudet att bl.a. fånga, döda eller störa dessa fåglar eller skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

I rapporten *Undersökningar av fågelfaunan vid Ribbingsfors* gör ornitologen Jan Pettersson bedömningen att det norra vindkraftverket skulle vara olämpligt ur ornitologisk synvinkel samt att de två södra vindkraftverken skulle vara lämpliga. Den referensgrupp som engagerats för att granska rapporten har ifrågasatt om det är möjligt att på grundval av de data som legat till grund för rapporten ange att det norra vindkraftverket är olämpligt medan de två södra skulle vara lämpliga ur ornitologisk synpunkt. Referensgruppen menar att ytterligare utredningar torde krävas innan sådana detaljbedömningar kan göras.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

Miljö- och byggnadsförvaltningen har bedömt att det finns en viss osäkerhet om vilken inverkan som de sökta vindkraftverken kan antas få på fågellivet.

Gullspångs Naturskyddsförening menar att det inte är möjligt att ta ställning till den aktuella ansökningen eftersom undersökning och miljökonsekvensbeskrivning rörande fauna eller flora saknas för de berörda fastigheterna. Föreningen menar dock att området utgör ett högriskområde ur fågelskyddssynpunkt.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att det område som det nu är fråga om inte kan anses utgöra ett sådant område som avses i 4 § artskyddsförordningen. Visserligen är det känt att fridlysta fågelarter stundtals besöker området, men inte i sådan omfattning att det skulle kunna betecknas som en viktig biotop för arterna i fråga.

Nämnden bedömer att de tre vindkraftverken i viss utsträckning kan komma att medföra att skyddsvärda fåglar störs och skadas, men att de skador som kan komma att uppstå är av begränsad omfattning.

Uppföljning och tillsyn

Miljö- och byggnadsnämnden är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken för vindkraftverken och svarar för att tillstånd och eventuella försiktighetsmått efterlevs. Om det t.ex. visar sig att vindkraftverken bullrar mer än vad som redovisats i ansökan eller att vindkraftverken medför oacceptabla förluster för fågellivet kan nämnden komma att förelägga verksamhetsutövaren att vidta åtgärder så att gällande gränsvärden i tillståndet innehålls.

Det skrotvärde som kraftverken betingar bedöms vara tillräckligt för att täcka kostnaderna för demontering och omhändertagande. Det förekommer emellertid även planer på att torn till vindkraftverk skulle kunna utföras i armerad betong. Detta skulle medföra att kostnaderna för demontering ökar, samtidigt som skrotvärdet kommer att reduceras avsevärt. Skulle sökanden vilja uppföra ett betongtorn bör verksamhetsutövaren förpliktigas att ställa säkerhet som täcker demonteringskostnaderna.

Landskapsbild och behov av detaljplan

Några av grannarna har haft synpunkter på att vindkraftverken skulle störa landskapsbild, såväl från Vänern som från landsidan.

Av 3 kap. 1 § jämförd med 14 § plan- och bygglagen följer att anläggningar skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till landskapsbild och till natur- och kulturvärdena på platsen.

Nämnden konstaterar att vindkraftverk i allmänhet är problematiska ur landskapsbildsynpunkt och att verken ofta dominerar över sin omgivning på ett icke önskt

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

värt sätt. Dessa invändningar är emellertid allmängiltiga och kan i princip tillämpas på vilken plats som helst där vindkraftverk kan komma att etableras.

Med tanke på anläggningarnas storlek är det i princip omöjligt att hitta en plats där vindkraftverken inte kommer att synas av grannar och besökare, åtminstone så länge diskussionen gäller etablering inom rikets gränser. Riksdagen har emellertid uttalat ambitionen att vindkraften ska byggas ut i stor skala och därför är det ofrånkomligt att utbyggnaden kan komma att påverka landskapsbilden negativt.

Nämnden bedömer att de nu aktuella vindkraftverken kommer att påverka landskapsbilden, bl.a. från Vänern. Nämnden anser emellertid att upprättade fotomontage ändå visar på att påverkan är av begränsad omfattning, framför allt eftersom de inte konkurrerar med särskilt markerade landskapssiluetter eller kulturmiljöer som t.ex. kyrkor och andra särpräglade byggnader. Nämnden bedömer därför att den nu aktuella ansökan inte står i konflikt med bestämmelserna i 3 kap. 1 § jämförd med 14 § i detta avseende.

Nämnden bedömer att det bör vara möjligt att avgöra den nu aktuella etableringsfrågan inom ramen för bygglov och att en detaljplan inte skulle tillföra sådana mervärden att de motsvarar den tid och de kostnader som planförfarandet i sig ger upphov till.

Nämnden bedömer även att rättsläget inte är sådant att detaljplan erfordras för den nu aktuella ansökan. Stöd för denna uppfattning finns bl.a. genom regeringens beslut M2004/1264/F/P, sedermera rättsprövat av Regeringsrätten (mål 5398-04).

Allmänna synpunkter

Några av grannarna har givit uttryck för uppfattningar som att vindkraftverk är en dyr energikälla, att vindkraften endast kan utgöra ett begränsat komplement till kärnkraften eller att grannarna motsätter sig att bygglov beviljas p.g.a. att grannarna inte tycker om vindkraftverk i sig.

Förutsättningarna för när bygglov ska beviljas framgår av bestämmelserna i 8 kap. 12 § plan- och bygglagen. Av denna paragraf framgår att de framförda skälen inte får ha någon inverkan på huruvida bygglov ska beviljas eller inte. Nämnden kan sålunda inte välja att neka bygglov med hänvisning till att vindkraften t.ex. skulle vara en dyr energikälla i förhållande till andra energislag.

Några av grannarna har givit uttryck för uppfattningen att de tre vindkraftverk som det nu är fråga om endast utgör början på ett väsentligt större antal vindkraftverk längs den östra vänerstranden. Med hänvisning till detta scenario har grannarna meddelat att de även motsätter sig de nu aktuella verken.

Nämnden bedömer att det inte är omöjligt att ytterligare vindkraftverk kan komma att etableras längs den östra vänerstranden i ett senare skede. Huruvida dessa kan tillåtas prövas emellertid separat.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

Sammanfattande bedömning

Som redan nämnts anser nämnden att ansökan uppfyller kraven i 3 och 4 kap. miljöbalken och att det inte finns skäl att kräva att etableringen skall föregås av detaljplan.

Nämnden bedömer att vindkraftverken inte kommer att skapa sådana betydande olägenheter som omtalas i 3 kap. 2 § plan- och bygglagen (förutsatt att buller och skuggeffekter begränsas enligt vad som redovisats tidigare) eller att vindkraftverken skulle kunna vara till men för de boendes och övrigas hälsa (på så sätt som stadgas i 2 kap. 2 § 1 st 1).

Nämnden anser att riskerna för fågellivet är begränsade och att de störningar som kan förväntas inte är större än att de får accepteras ur allmän synpunkt. Däremot är det angeläget att den påverkan som uppstår följs upp inom ramen för verksamhetsutövarens kontrollprogram. Detta får emellertid regleras inom ramen för exploatörens anmälan om miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att den sökta åtgärden är problematisk ur landskapsbildssynpunkt. Det är dock ofrånkomligt att vindkraftverk i den miljö som det nu är fråga om delvis kan uppfattas som ett intrång i landskapet. Även om vindkraftverken kommer att medföra ett intrång så bedömer nämnden att tre vindkraftverk på den plats som det nu är fråga om inte kommer att bli så olämpliga att intrånget kan anses strida mot tillämpliga bestämmelser i miljöbalken eller plan- och bygglagen.

Det allmännas intresse av att bevara landskapsbilden i området måste även vägas mot andra allmänna intressen, t.ex. önskemålet att produktionen av förnyelsebar energi i landet ska öka. Enligt 1 kap. 5 § plan- och bygglagen skall dessutom de enskilda intressena i ärendet vägas in, och då såväl den enskilde exploatörens intressen som berörda grannars intressen.

Vid en samlad bedömning anser nämnden att fördelarna ur såväl allmän som enskild synpunkt överväger de nackdelar som vindkraftverken medför i form av intrång och störningar.

Eftersom ansökan uppfyller kraven i 8 kap. 12 § plan- och bygglagen skall bygglov sålunda beviljas.

Protokollsutdrag, upprättad promemoria samt karta med REK + MB:

Vadsbo Vind KB, Moholms Säteri, 549 92 Moholm

Bernt Olof Ejnar Andersson, Allmänna vägen 117, 547 72 Otterbäcken

Lars-Göran Persson, Pontonvägen 4, 547 72 Otterbäcken

Ulf Rikardsson, Gunnarstorp Sörgården 5, 547 92 Gullspång

Leif och Inger Löwgren, Stackvägen 40a, 191 34 Sollentuna

Nicklas Löwgren, Örnstigen 91, 182 70 Stocksund

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 83 (forts.)

Dnr 2007.Gu0082

Gunnar Björkström och Kerstin Stålberg Björkström, Allmänna vägen 21, 547 72 Otterbäcken
Evald Johansson, Torpa Brittås, 547 92 Gullspång
Tommy Mellgren och Anneli Mellgren, Torpa Barrebacken 20, 547 92 Gullspång
Bo Paulsson, Odenvägen 3, 547 93 Skagersvik
Ingemar Odén, Torpalund, 547 92 Gullspång

Protokollsutdrag, upprättad promemoria samt karta för kännedom:

Stefan Ericksson, Lilla Årås 1, 547 92 Gullspång
Per Torkil Nilsson, Liftvägen 5, 653 50 Karlstad
Gullspångs Naturskyddsförening, c/o Jakobsson, Storgatan 14, 547 30 Gullspång

Kungörelse om beslutet ska införas i ortspressen

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet.

Ange också varför Ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring Ni vill ha.

Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder Er uppfattning.

Överklagandet ska lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha kommit in till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden.

Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad**

Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84

Dnr 2009.Gu0107

Gullspång Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 – Anmälan enligt miljöbalken avseende uppförande av tre vindkraftverk

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förelägga Vadsbo Vind KB om följande försiktighetsmått:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad verksamhetsutövaren angivit i anmälan och i övrigt åtagit sig i ärendet om inte annat framgår av nedanstående punkter.
2. Buller från vindkraftverken får inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) vid bostäder. Om denna nivå överskrids skall verksamhetsutövaren vidta åtgärder så att nivån innehålls. Om bullret innehåller hörbara tonkomponenter får den ekvivalenta ljudnivån inte överstiga 35 dB(A).
3. Störningskänslig plats intill befintliga bostadshus eller, om uteplats saknas, ett område på 5 x 5 meter intill befintliga bostadshus, får inte belastas med en faktisk skuggbildning överstigande åtta timmar per kalenderår och/eller maximalt 30 minuter per enskilt dygn.
4. I anslutning till vindkraftverken bör det finnas skyltar som informerar om risk för nedfallande snö, is och anläggningsdelar.
5. När verken och tillhörande anläggningar (inklusive vägar och kabeldragning) uppförs ska försiktighet iakttas vid val av metoder, upplagsplatser, schaktning och vägdragning så att våtmarker, vattendrag, diken, gamla och döda träd, stenmurar och andra landskapselement inte skadas. Om påverkan sker ska det som skadas återställas, senast i samband med att verken tas i drift.
6. Passager av vattendrag eller diken vid vägbyggen eller ledningsdragning ska genomföras på ett sådant sätt att de inte medför förändringar av områdets hydrologi. Tillkommande vägar ska på erforderliga platser förses med vägtrummor av sådan storlek att vägarna inte medför att markvatten däms upp.
7. Senast 2 år efter att elproduktionen har upphört ska vindkraftverken, maskinhus, transformatorer, ledningar och annan utrustning ha avlägsnats. Fundamenten och platserna för vindkraftverken skall ha anpassats till omgivande naturmiljö. Arbetet ska utföras i samråd med markägaren och tillsynsmyndigheten.
8. Egenkontroll ska bedrivas och dokumenteras i enlighet med förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Förslag till kontrollprogram ska inlämnas till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast 1 månad innan vindkraftverken tas i bruk.

Detta beslut fattas med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

Avgiften fastställs till 2 700 kr enligt gällande taxa. Faktura sänds separat.

Miljö- och byggnadsnämnden erinrar om att:

1. Anmälan till Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken erfordras för att anlägga den markkabel som ska ansluta vindkraftverken till det allmänna elnätet.
2. Bygglov krävs för anläggningen. Miljö- och byggnadsnämnden noterar att bygglovansökan har inlämnats. Beslut i ärendet meddelas separat.
3. Innan verken ska uppföras ska verkens exakta läge och höjd anmälas till Luftfartsverket och Försvaret.
4. Hindermarkering ska utföras enligt Bestämmelser för Civil Luftfart.
5. Utöver vad som anges i detta beslut är verksamhetsutövaren skyldig att följa vad som gäller enligt andra bestämmelser för verksamheten.
6. Ändrade ägarförhållanden ska, enligt 32 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, snarast möjligt meddelas tillsynsmyndigheten av den nya verksamhetsutövaren.
7. Avgift för prövning och tillsyn av verksamheten kommer att påföras den som bedriver den miljöfarliga verksamheten i linje med vad som regleras i kommunens taxa för tillsyn och prövning enligt miljöbalken.

Bakgrund

Vadsbo Vind KB har inkommit med en anmälan om att uppföra tre vindkraftverk på fastigheterna Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 i Gullspångs kommun. Tornhöjden är ca 105 m och rotordiametern ca 90 m. Den sammanlagda uteffekten av vindkraftverken anges till 6,0 MW.

Enligt bilagan till förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd har verksamheten beteckningen 40.100 (C-anläggning), vilket innebär att det är anmälningspliktigt enligt 9 kap. miljöbalken och att anmälan i detta fall ska göras till Miljö- och byggnadsnämnden.

Någon formell miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken har inte upprättats för projektet. Miljökonsekvenserna har översiktligt belysts i en kortfattad promemoria som upprättats av sökanden. Projektet omnämns också i "Ribbingforsstudien". Något krav på att en formell MKB ska upprättas för att nämnden ska kunna avgöra ärendet föreligger inte.

Sökandens uppgifter om anläggningen

Vadsbo Vind KB har huvudsakligen lämnat följande uppgifter om den sökta anläggningen:

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

- Marken kommer endast att påverkas under uppförandet. Transporter sker på befintliga och nyanlagda vägar till platserna för montaget. Förstärkning av vägbana kommer att krävas bitvis. Transformatorstationer enligt Fortums utkast. Strömkablar från verken kommer att läggas i jord av nätbolaget. (I sammanhanget kan noteras att "Fortums utkast" inte har inlämnats och att detta snarast bör inlämnas till Miljö- och byggnadsnämnden. /Förvaltningens anm).
- Den vegetation som kan påverkas är starkt begränsad.
- En särskild utredning av verkens påverkan på fågellivet har gjorts och presenterats för kommunen.
- Vindkraftverken påverkar inte grund- och ytvattenströmning nämnvärt.
- Vindkraftverken ersätter fossilbränslebaserad elkraft. Någon lokal effekt uppnås inte men i ett större perspektiv reduceras utsläppen av miljöfarliga gaser.
- Debatten om vindkraftens inverkan på landskapsbilden är livlig. I objektiv mening är det i normala fall omöjligt att avgöra om den odiskutabla påverkan som ett större vindkraftverk innebär på landskapsbilden är positiv eller negativ. Intrycket styrs dels av hur väl man lyckats passa in vindkraften i omgivningen och dels av subjektiva värderingar. Generellt sett måste vindkraftverken synas eftersom de måste stå fritt för att vara effektiva.
- Några kulturminnen som kan påverkas av vindkraftverken finns inte på platsen enligt tillgängligt kartmaterial.
- Området har viss betydelse för friluftslivet runt tätorten Otterbäcken. På grund av detta har ansökan reducerats från fyra till tre verk. Genom sin visuella dragningskraft kan vindkraftverken möjligen bidra till att öka attraktionen i området, vilket i så fall skulle ha en positiv effekt.

Vadsbo Vind KB har även uppgivit hur bolaget avser att uppfylla de allmänna hänsynsreglerna i ärendet:

- Bevisbördesregeln: Uppförande och drift av vindkraftsanläggningen är enligt vår tolkning miljömässigt och riskmässigt godtagbart i förhållande till hänsynsreglerna i Miljöbalken. Kontinuerliga kontroller kommer att genomföras under drift av anläggningsansvariga och av leverantörens servicepersonal enligt upplagt serviceprogram.
- Kunskapskravet: Sökanden har inte någon större erfarenhet av skötsel av vindkraftverk sedan tidigare men har under flera år skött vattenkraftverk. Sökanden kommer i framtiden att anlita leverantörens servicepersonal för rekommenderade serviceintervall, vilket borgar för att verken hålls i ett skick som säkerhetsmässigt och driftmässigt skall var acceptabelt för alla i projektet berörda parter.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

- Försiktighetsprincipen: Försiktighetsprincipen tillämpas vid uppförande och drift av vindkraftsanläggningen.
- Lokaliseringsregeln: Valet av plats av etableringen anses vara den bästa med minsta möjliga intrång. Ansökan har minskats med ett verk för att minska eventuella olägenheter för människors miljö.
- Resurshushållning: Hela projektet går ut på att hushålla med Sveriges resurser, därför utnyttjas vindkraft som en förnybar energikälla. Vid uppförande och drift av vindkraftverken utnyttjas små resurser i förhållande till nyttan av hela projektet. Merparten av delarna i vindkraftsverket kan återvinnas då verket har tjänat ut.
- Produktvalsprincipen: Denna princip tillämpas vid uppförandet och drift av vindkraftverket. De ämnen som berörs är små mängder smörjolja och rengöringsmedel, där för naturen skadliga ämnen undviks så långt möjligt.
- Skälighetsprincipen: Lämpliga försiktighets- och skyddsåtgärder vid byggande och drift av vindkraftverken kommer att vidtagas.
- Efterbehandlingskyldigheten: Vid eventuella skador på människors hälsa eller på miljön som kan uppkomma som en följd av verksamheten, kommer dessa att åtgärdas på lämpligt sätt. Exempelvis kommer marken att återställas i ursprungligt skick när anläggningen tas ur bruk.
- Stoppregeln: Sökandens bedömning är att stoppregeln inte blir aktuell att tillämpa för denna anläggning.

Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning

Vid etablering av vindkraftverk i närheten av bebyggelse kan vindkraftverken på olika sätt bli störande. Störningarna kan bli både visuella eller fysiska t.ex. buller samt skuggor och reflexer.

Vid soligt väder uppstår periodiska skuggor från vindkraftverk om rotern snurrar. Dessa periodiska skuggor kan upplevas som mycket störande. I enlighet med gällande praxis och vad Boverket anger i "Boverkets handbok, planering och prövning av vindkraftanläggningar" anser förvaltningen att skuggor från vindkraftverk ska begränsas till maximalt 8 timmar per kalenderår och 30 minuter per dygn.

Gränsen för hur nära ett vindkraftverk kan placeras en tomt med störningskänslig bebyggelse bedöms utifrån de gränsvärden som etablerats genom praxis eftersom riktvärden för buller från vindkraftverk saknas. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer, 1978:5, för externt industribuller har därför tillämpats.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

Under senare år har domar i Miljööverdomstolen inneburit att 40 dB(A) ska gälla oavsett vilken tid på dygnet som störningen uppkommer.

De buller- och skuggberäkningar som utförts visar att bullervärdena ligger under gränsen på 40 dB(A). Skuggberäkningar visar att man för någon av de redovisade fastigheterna inte klarar dygns- och/eller årsvärden. Detta medför att skuggautomatik för att reducera skuggorna behöver installeras.

Med tanke på att det nu är fråga om verksamhet som enligt miljöbalken klassas som miljöfarlig bör Vadsbo Vind KB, som ett försiktighetsmått, åläggas att denne ska fullgöra vad denne åtagit sig i inlämnad anmälan (om inte annat följer av vad som anges nedan).

Miljö- och byggnadsförvaltningen bedömer att den sökta lokaliseringen inte kan anses strida mot gällande översiktsplan.

Även om upprättad bullerberäkning visar att ansökan kommer att klara gällande bullerkrav finns anledning att förelägga ett försiktighetsmått om att det ankommer på verksamhetsutövaren att vidta de åtgärder som erfordras om det framkommer att gällande nivåer överskrids. Det bör noteras att bullret ska uppmätas i tomtgräns, d.v.s. den del av fastigheten som utgör en för bebyggelse avsedd enhet. Som framgår av Tekniska Nomenklaturcentralens definition hör till tomten ”den mark som upptas av bebyggelsen som ligger i direkt anslutning till denna och som används eller behövs för att bebyggelsen ska kunna användas för avsett ändamål, t.ex. friytor för lek och utevistelse, kommunikationsytor, samt plats för parkering, lossning och lastning”. Tomtgräns och fastighetsgräns behöver sålunda inte sammanfalla.

På samma sätt som för buller bör ett försiktighetsmått utfärdas för att tillse att den faktiska skuggtiden inte överskrider de riktvärden som Boverket rekommenderar.

Det område som utgör utgångspunkten för bedömningen av skuggeffekten är det område som används så intensivt att det är att betrakta som störningskänslig plats, vilket bland annat är tomt med bostads- och fritidshus. Vid bedömningen beaktas i första hand störningar i och omkring bostadsbebyggelse med tillhörande uteplatser och andra ytor för rekreation, lek och liknande.

Vad som avses med störningskänslig plats har prövats av Miljööverdomstolen bl.a. genom dom 2005-03-30 i mål M 1305-04. Enligt domen kan en tomt på 1 230 m² i sin helhet utgöra störningskänslig plats. På större fastigheter kan en befintlig uteplats eller, ett område på 5 x 5 m intill ett bostadshus utgöra en sådan plats.

Vad som avses med störningskänslig plats bör fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet i händelse av att störningar uppstår.

Om vindkraftverk hamnar i ett område där människor ofta vistas, så som cykelvägar, vandringsleder, besöksplatser, fritidsområden m.m. kan det bli aktuellt att besluta om försiktighetsmått för verksamheten. Då handlar det i första hand om

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

skyltning där man informerar besökare om riskzoner. Något behov att inhägnat riskzoner runt vindkraftverk föreligger inte. Allmänhetens möjlighet att besöka vindkraftsområden med stöd av allemansrätten väger tyngre. Riskzonen kan vid behov skyltas upp.

För att förhindra att markskador uppkommer är det angeläget att hänsyn tas till områdets hydrologiska förutsättningar. Framför allt är det förekommande vägbyggen och ledningsdragningar som riskerar att påverka markvattnet i området, men skador kan även uppkomma när tunga transporter ska passera vattendrag och diken i samband med byggnation. Därför måste verksamhetsutövaren alltid tillse att markvatten inte däms upp eller leds bort i ökad omfattning än vad som gäller idag. Eventuellt skador som uppkommer måste återställas.

Såväl fåglar som fladdermöss kan dödas vid kollisioner med vindkraftverk eller av tryckfall när de flyger genom rotorerna. Mest känsliga är jagande rovfåglar samt jagande fladdermöss som dras till vindkraftverk p.g.a. ansamling av insekter. Även sträckande större fåglar och fladdermöss kan påverkas.

Inga studier av vindkraftverkens påverkan på fladdermusfaunan har gjorts. Fladdermöss hittas främst i odlingslandskapet och kring våtmarker. En rödlistad skogslevande art är Mustaschfladdermus vilken jagar insekter i trädkronorna. Det är oklart om den förekommer på den aktuella platsen. ArtDatabankens databas visar inte på några fynd i närheten.

Fågelfaunan har undersökts i rapporten *Undersökningar av fågelfauna vid Ribbingsfors – inför planerna att bygga en stor vindkraftspark (J Pettersson 2008)*. I rapporten uttalas att ”Studien av de flyttande tranorna, sångsvanarna och de vinterrastande örnarna visar att detta område skulle vara möjligt att bygga vindkraftverk på. Detta då transträcket huvudsakligen går öster om området och örnarna visserligen flyger i norra delen. Sannolikt så berörs vadar- och måsfåglar sträck in över land vid Otterbäcken bara till mindre del och då i norra delen av denna önskade park. Författaren anser att de två sydliga är möjliga att uppföra medan de två nordliga borde undvikas att uppföras. Här finns även häckande fåglar undersökta i en separat rapport.”

Rapporten har granskats av en referensgrupp. Referensgruppen har därvid uttalat följande: ”Referensgruppen ifrågasätter om det är möjligt att på grundval av nu tillgängliga data säga att de två norra [vindkraftverken] är olämpliga medan de två södra är lämpliga från ornitologisk synpunkt. Ytterligare utredningar torde krävas innan sådana detaljbedömningar kan göras.”

Oaktat den osäkerhet som kan antas ligga i rapportens slutsatser så har sökanden beslutat att revidera sin ansökan, på så sätt att den nu aktuella ansökan endast avser tre vindkraftverk.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

I Norge pågår forskning om örn och vindkraft. På ön Smøla i Norge har vindkraftverk byggts i två etapper och idag finns 68 verk om 2-2,3 MW. Den första etappen omfattade 20 verk och togs i bruk i september 2002. Fram till att verken i etapp två togs i bruk skedde inga kollisioner med havsörnar. Efter att etapp två färdigställts och tagits i bruk år 2005 har 23 örnar förolyckats.

Miljö- och byggnadsförvaltningen bedömer att det finns en viss osäkerhet om vilken inverkan som de sökta vindkraftverken kan antas få på fågellivet. Om dessa vindkraftverk visar sig bli en farlig risk för rovfåglar, kan erfarenheter och åtgärder från forskningen, leda till att ytterliggare försiktighetsmått kan komma att föreskrivas. Det framstår därför som angeläget att vindkraftverkens påverkan på fågelfaunan ska ingå som ett väsentligt inslag i verksamhetsutövarens kontrollprogram.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att de tre vindkraftverken i viss utsträckning kan komma att medföra att skyddsvärda fåglar störs och skadas, men att de skador som kan komma att uppstå är av begränsad omfattning.

För att förhindra att vindkraftverken påverkar luftfarten negativt måste verken hindermarkeras enligt gällande regelverk och anmälan ske till berörda flygmynigheter innan verken uppförs.

När anläggningen tas ur bruk skall marken återställas i ursprungligt skick. Det framstår emellertid som lämpligt att som ett försiktighetsmått besluta om vid vilken tidpunkt då anläggningen ska ha tagits ur bruk. Miljö- och byggnadsförvaltningen menar att vindkraftverken, maskinhus, transformatorer, ledningar och annan utrustning ska ha avlägsnats senast 2 år efter det att elproduktionen har upphört. Hur mycket av fundamenten som skall tas bort bedöms i varje enskilt fall.

Normalt uppförs vindkraftverk med torn av stål. Det skrotvärde som kraftverken betingar bedöms då vara tillräckligt för att täcka kostnaderna för demontering och omhändertagande.

De vindkraftverk som sökanden önskar uppföra kan delvis komma att bestå av betong. Detta medför att kostnaden för att riva verken sannolikt kommer att överstiga skrotvärdet väsentligt. Miljödomstolen i Östersund har i ett annat fall uppskattat rivningskostnaden för att riva ett vindkraftverk med torn av betong till ca 1,3 miljoner kr. Rivningskostnaden för de tre vindkraftverken skulle sålunda kunna uppgå till närmare 4 miljoner kr.

Någon möjlighet att kräva att sökanden ställer säkerhet som kan täcka rivningskostnaden finns inte enligt plan- och bygglagen. Eftersom sökanden endast har inkommit med en anmälan enligt miljöbalken (och inte sökt tillstånd) kan nämnden inte heller kräva att sökanden ställer säkerhet inom ramen för miljöärendet. Nämnden anser att det är beklagligt att denna möjlighet inte finns i lagstiftningen och befarar att vindkraftverk med torn av betong kan komma att skapa problem i

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

framtiden när vindkraftverken har tjänat ut och ingen vill stå för rivningskostnaden.

Med detta sagt bör fastighetsägarna till Gunnarstorp 1:28 och Lilla Årås 2:2 vara medvetna om de farhågor som finns med torn av betong, eftersom det i slutänden är fastighetsägaren som kan få stå för rivningskostnaden om ägaren till vindkraftverken hamnar på obestånd. (Det bör emellertid i sammanhanget nämnas att Miljö- och byggnadsnämnden inte har några indikationer på att sökanden skulle vara insolvent eller eljest inte ha för avsikt att fullgöra sina skyldigheter.)

Miljö- och byggnadsförvaltningen bedömer att anläggningen med de försiktighetsmått som nu diskuterats uppfyller kraven i gällande lagstiftning. Övriga villkor har bestämts enligt vad som vanligen gäller för branschen.

Enligt 26a § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd så ska myndigheten som handlägger ett anmälningssärende, som i bilagan till förordningen har beteckningen (EU-koden) 85/337-2, beakta de kriterier i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Därvid ska göras en bedömning om verksamheten ska tillståndsprövas.

Utifrån ovanstående bedömer Miljö- och byggnadsnämnden att varken verksamhetens karakteristiska egenskaper eller lokalisering eller de möjliga effekternas karakteristiska egenskaper är så pass betydande att tillstånd för verksamheten behöver sökas.

Övrigt

I enlighet med bestämmelserna i 25 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd har handlingarna översänts till Länsstyrelsen för yttrande. Länsstyrelsen har därvid meddelat följande:

Väg- och ledningsdragning bör framgå av handlingarna i syfte att kunna bedöma eventuella kulturvärden samt påverkan på bäckar och vattendrag. Fågellivet bör beaktas i området där de tre verken planeras. Enligt anmälningshandlingarna framgår dock att en särskild utredning av verkens påverkan på fågellivet tagits fram och presenterats för kommunen. Utredningen har inte bifogats anmälan. Av handlingarna bör dock framgå hur de fågelarter som är knutna till Artdirektivet i Natura 2000 rör sig i området. Tillstånd kan krävas enligt 7 kap 28b § p.2 i miljöbalken. För övrigt inga utpekade naturvärden knutna till den plats där vindkraftverken planeras.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 84 (forts.)

Dnr 2009.Gu0107

Protokollsutdrag, upprättad promemoria samt karta med REK + MB:

Vadsbo Vind KB, Moholms Säteri, 549 92 Moholm
Bernt Olof Ejnar Andersson, Allmänna vägen 117, 547 72 Otterbäcken
Lars-Göran Persson, Pontonvägen 4, 547 72 Otterbäcken
Ulf Rikardsson, Gunnarstorp Sörgården 5, 547 92 Gullspång
Leif och Inger Löwgren, Stackvägen 40a, 191 34 Sollentuna
Nicklas Löwgren, Örnstigen 91, 182 70 Stocksund
Gunnar Björkström och Kerstin Stålberg Björkström, Allmänna vägen 21, 547 72 Otterbäcken
Evald Johansson, Torpa Brittås, 547 92 Gullspång
Tommy Mellgren och Anneli Mellgren, Torpa Barrebacken 20, 547 92 Gullspång
Bo Paulsson, Odenvägen 3, 547 93 Skagersvik
Ingemar Odén, Torpalund, 547 92 Gullspång
Gullspångs Naturskyddsförening, c/o Jakobsson, Storgatan 14, 547 30 Gullspång

Protokollsutdrag, upprättad promemoria samt karta för kännedom:

Stefan Ericksson, Lilla Årås 1, 547 92 Gullspång
Per Torkil Nilsson, Liftvägen 5, 653 50 Karlstad

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet.

Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha.

Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning.

Överklagandet ska lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha kommit in till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden. Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad.** Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 85

Dnr 2009.Tö0171

Töreboda Bäck 2:7 – Anmälan enligt miljöbalken avseende uppförande av två vindkraftverk

---

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förelägga Äskekärrens Vind KB om följande försiktighetsmått för två vindkraftverk på fastigheten Bäck 2:7 i Töreboda kommun:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad verksamhetsutövaren angivit i anmälan och i övrigt åtagit sig i ärendet om inte annat framgår av nedanstående punkter.
2. Buller från vindkraftverken får inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) vid bostäder. Om denna nivå överskrids skall verksamhetsutövaren vidta åtgärder så att nivån innehålls. Om bullret innehåller hörbara tonkomponenter får den ekvivalenta ljudnivån inte överstiga 35 dB(A).
3. Störningskänslig plats intill befintliga bostadshus eller, om uteplats saknas, ett område på 5 x 5 meter intill befintliga bostadshus får inte belastas med en faktisk skuggbildning överstigande åtta timmar per kalenderår och/eller maximalt 30 minuter per enskilt dygn.
4. I anslutning till vindkraftverken bör det finnas skyltar som informerar om risk för nedfallande snö, is och anläggningsdelar.
5. När verken och tillhörande anläggningar (inklusive vägar och kabeldragning) uppförs ska försiktighet iakttas vid val av metoder, upplagsplatser, schaktning och vägdragning så att diken, stenmurar och andra landskapselement inte skadas. Om påverkan sker ska det som skadas återställas, senast i samband med att verken tas i drift. Tillkommande vägar ska på erforderliga platser förses med vägtrummor av sådan storlek att vägarna inte medför att markvatten däms upp.
6. Senast 2 år efter att elproduktionen har upphört ska vindkraftverken, maskinhus, transformatorer, ledningar och annan utrustning ha avlägsnats. Fundamenten och platserna för vindkraftverken skall ha anpassats till omgivande landskaps- och naturmiljö. Arbetet ska utföras i samråd med markägaren och tillsynsmyndigheten.
7. Egenkontroll ska bedrivas och dokumenteras i enlighet med förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll (1998:901). Förslag till kontrollprogram ska inlämnas till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast 1 månad innan vindkraftverken tas i bruk.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 85 (forts.)

Dnr 2009.Tö0171

Detta beslut fattas med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken.

Avgiften fastställs till 2 700 kr enligt gällande taxa. Faktura sänds separat.

Miljö- och byggnadsnämnden erinrar om att:

1. Anmälan till Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken erfordras för att anlägga den markkabel som ska ansluta vindkraftverken till det allmänna elnätet.
2. Innan verken ska uppföras ska verkens exakta läge och höjd anmälas till Luftfartsverket och Försvaret.
3. Hindermarkering ska utföras enligt Bestämmelser för Civil Luftfart.
4. Utöver vad som anges i detta beslut är verksamhetsutövaren skyldig att följa vad som gäller enligt andra bestämmelser för verksamheten.
5. Ändrade ägarförhållanden ska, enligt 32 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, snarast möjligt meddelas tillsynsmyndigheten av den nya verksamhetsutövaren.
6. Avgift för prövning och tillsyn av verksamheten kommer att påföras den som bedriver den miljöfarliga verksamheten i linje med vad som regleras i kommunens taxa för tillsyn och prövning enligt miljöbalken.

Bakgrund

Äskekärrens Vind KB har inkommit med en anmälan om att uppföra två vindkraftverk på fastigheten Bäck 2:7 i Töreboda kommun. Vindkraftsverkens tornhöjd är 55-76 meter och rotordiametern 47-53 meter. Effekten skall vara max 800 kW vardera.

Enligt bilagan till förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd har verksamheten beteckningen 40.100 (C-anläggning), vilket innebär att det är anmälningspliktigt enligt 9 kap. miljöbalken och att anmälan i detta fall ska göras till Miljö- och byggnadsnämnden.

Sökandens uppgifter om anläggningen

Äskekärrens Vind KB har huvudsakligen lämnat följande uppgifter om den sökta anläggningen:

- Efter själva byggtiden bedöms produktionen behöva minimalt med råvaror eller transportförsörjning.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 85 (forts.)

Dnr 2009.Tö0171

- Enligt serviceavtal med vindkraftsleverantören utför de samtliga åtaganden vad gäller omhändertagande av ev. spillolja etc.
- Verksamheten bedöms ej ge något avfall, förutom div. förpackningar. Hantering av dessa ingår i serviceavtalet med leverantören.
- Vindkraftsverken är utrustade med en styrdator som kontinuerligt följer produktionen. Den löpande skötseln sker genom serviceavtal med leverantören som också svarar för journalföring.

Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning

Vid etablering av vindkraftverk i närheten av bebyggelse kan vindkraftverken på olika sätt bli störande. Störningarna kan bli både visuella eller fysiska t.ex. buller samt skuggor och reflexer.

Vid soligt väder uppstår periodiska skuggor från vindkraftverk om rotern snurrar. Dessa periodiska skuggor kan upplevas som mycket störande. I enlighet med gällande praxis och vad Boverket anger i "Boverkets handbok, planering och prövning av vindkraftanläggningar" anser förvaltningen att skuggor från vindkraftverk ska begränsas till maximalt 8 timmar per kalenderår och 30 minuter per dygn.

Gränsen för hur nära ett vindkraftverk kan placeras en tomt med störningskänslig bebyggelse bedöms utifrån de gränsvärden som etablerats genom praxis eftersom riktvärden för buller från vindkraftverk saknas. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer, 1978:5, för externt industribuller har därför tillämpats. Under senare år har domar i Miljööverdomstolen inneburit att 40 dB(A) ska gälla oavsett vilken tid på dygnet som störningen uppkommer.

De buller- och skuggberäkningar som utförts visar att bullervärdena ligger under gränsen på 40 dB(A) samt att skuggberäkningar visar att man för de redovisade fastigheterna klarar årsvärden. Skuggberäkningar för dygnsvärden klaras för angränsande fastigheter utom för Bäck 2:7 (35 min) och Atterud 1:11 (33 min) med Enercon-alternativet. Detta medför att skuggautomatik för att reducera skuggorna behöver installeras.

Med tanke på att det nu är fråga om verksamhet som enligt miljöbalken klassas som miljöfarlig bör Äskekärrens Vind KB, som ett försiktighetsmått, åläggas att denne ska fullgöra vad denne åtagit sig i inlämnad anmälan (om inte annat följer av vad som anges nedan).

Miljö- och byggnadsförvaltningen bedömer att den sökta lokaliseringen inte kan anses strida mot gällande översiktsplan.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 85 (forts.)

Dnr 2009.Tö0171

Även om upprättad bullerberäkning visar att ansökan kommer att klara gällande bullerkrav finns anledning att förelägga ett försiktighetsmått om att det ankommer på verksamhetsutövaren att vidta de åtgärder som erfordras om det framkommer att gällande nivåer överskrids. Det bör noteras att bullret ska uppmätas i tomtgräns, d.v.s. den del av fastigheten som utgör en för bebyggelse avsedd enhet. Som framgår av Tekniska Nomenklaturcentralens definition hör till tomten ”den mark som upptas av bebyggelsen som ligger i direkt anslutning till denna och som används eller behövs för att bebyggelsen ska kunna användas för avsett ändamål, t.ex. friytor för lek och utevistelse, kommunikationsytor, samt plats för parkering, lossning och lastning”. Tomtgräns och fastighetsgräns behöver sålunda inte sammanfalla.

På samma sätt som för buller bör ett försiktighetsmått utfärdas för att tillse att den faktiska skuggtiden inte överskrider de riktvärden som Boverket rekommenderar.

Det område som utgör utgångspunkten för bedömningen av skuggeffekten är det område som används så intensivt att det är att betrakta som störningskänslig plats, vilket bland annat är tomt med bostads- och fritidshus. Vid bedömningen beaktas i första hand störningar i och omkring bostadsbebyggelse med tillhörande uteplatser och andra ytor för rekreation, lek och liknande.

Vad som avses med störningskänslig plats har prövats av Miljööverdomstolen bl.a. genom dom 2005-03-30 i mål M 1305-04. Enligt domen kan en tomt på 1230 m² i sin helhet utgöra störningskänslig plats. På större fastigheter kan en befintlig uteplats eller, ett område på 5 x 5 m intill ett bostadshus utgöra en sådan plats.

Vad som avses med störningskänslig plats bör fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet i händelse av att störningar uppstår.

Om vindkraftverk hamnar i ett område där människor ofta vistas, så som cykelvägar, vandringsleder, besöksplatser, fritidsområden m.m. kan det bli aktuellt att besluta om försiktighetsmått för verksamheten. Då handlar det i första hand om skyltning där man informerar besökare om riskzoner. Något behov att inhägnat riskzoner runt vindkraftverk föreligger inte. Allmänhetens möjlighet att besöka vindkraftsområden med stöd av allemansrätten väger tyngre. Riskzonen kan vid behov skyltas upp.

För att förhindra att markskador uppkommer är det angeläget att hänsyn tas till områdets hydrologiska förutsättningar. Framför allt är det förekommande vägbyggen och ledningsdragningar som riskerar att påverka markvattnet i området, men skador kan även uppkomma när tunga transporter ska passera vattendrag och diken i samband med byggnation. Därför måste verksamhetsutövaren alltid tillse att markvattnet inte däms upp eller leds bort i ökad omfattning än vad som gäller idag. Eventuellt uppkomna skador måste återställas.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 85 (forts.)

Dnr 2009.Tö0171

Inga studier av vindkraftverkens påverkan på fågellivet eller fladdermusfaunan har gjorts. Såväl fåglar som fladdermöss kan dödas vid kollisioner med vindkraftverk eller av tryckfall när de flyger genom rotorerna. Mest känsliga är jagande rovfåglar samt jagande fladdermöss som dras till vindkraftverk p.g.a. ansamling av insekter. Även sträckande större fåglar och fladdermöss kan påverkas. De områden i närheten av den nu tilltänkta platsen som är av störst betydelse för fågellivet är Ymsen, ca 1,5 km från den tilltänkta platsen, och Fredsbergs mosse och sumpskog, ca 1 km åt norr. Fladdermöss hittas främst i odlingslandskapet och kring våtmarker. En rödlistad skogslevande art är Mustaschfladdermus vilken jagar insekter i trädkronorna. Det är oklart om den förekommer på den aktuella platsen. ArtDatabankens databas visar inte på några fynd i närheten.

För att förhindra att vindkraftverken påverkar luftfarten negativt måste verken hindermarkeras enligt gällande regelverk och anmälan ske till berörda flygmynigheter innan verken uppförs.

När anläggningen tas ur bruk skall marken återställas i ursprungligt skick. Det framstår emellertid som lämpligt att som ett försiktighetsmått besluta om vid vilken tidpunkt då anläggningen ska ha tagits ur bruk. Miljö- och byggnadsförvaltningen menar att vindkraftverken, maskinhus, transformatorer, ledningar och annan utrustning ska ha avlägsnats senast 2 år efter det att elproduktionen har upphört. Hur mycket av fundamenten som skall tas bort bedöms i varje enskilt fall.

Miljö- och byggnadsförvaltningen bedömer att anläggningen med de försiktighetsmått som nu diskuterats uppfyller kraven i gällande lagstiftning. Övriga villkor har bestämts enligt vad som vanligen gäller för branschen.

Enligt 26a § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd så ska myndigheten som handlägger ett anmälningsärende, som i bilagan till förordningen har beteckningen (EU-koden) 85/337-2, beakta de kriterier i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Därvid ska göras en bedömning om verksamheten ska tillståndsprövas.

Utifrån ovanstående bedömer Miljö- och byggnadsförvaltningen att varken verksamhetens karakteristiska egenskaper eller lokalisering eller de möjliga effekternas karakteristiska egenskaper är så pass betydande att tillstånd för verksamheten behöver sökas.

Övrigt

Anmälan har överlämnats till Länsstyrelsen för kännedom.

Kungörelse om beslutet skall införas i ortspresen.

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 85 (forts.)

Dnr 2009.Tö0171

Protokollsutdrag med REK+MB:

Äskekärrens Vind KB, att. Per-Anders Didriksson, Äskekärr, 545 90, Töreboda

Christer Smedberg och Ingela Gullberg, Bäck Bäckbebo 1, 545 90 Töreboda

Kjell Eriksson och Marie Karlsson, Bäck Soldattorpet 10, 545 90 Töreboda

Sigrid Schugk, Bäck 11, 545 90 Töreboda

Bengt Ymsjö och Thorild Ymsö, Bäcksgård 3, 545 90 Töreboda

Elisabeth Ymsjö Sjögren, Backvindeln 15, 129 42 Hägersten

Claes Jonsson, Atterud Stenåsen 1, 545 90 Töreboda

Egon och Ingrid Svensson, Äskekärr Annelund 1, 545 90 Töreboda

Jenny Eriksson och Jonas Söder, Bäck Småskolan 9, 545 90 Töreboda

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet.

Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha.

Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning.

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha kommit in till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden. Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad.** Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 86

Dnr 2009.Ma

Semleprovtagning 2009

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att sända ut rapporten till berörda försäljningsställen samt att lägga rapporten till handlingarna.

Bakgrund

Miljö- och byggnadsförvaltningen har i anslutning till fettisdagen 2009 tagit livsmedelsprover på semlor hos konditorier, caféer och försäljningsställen i de tre kommunerna Mariestad, Töreboda och Gullspång.

Sammanlagt besöktes 26 försäljningsställen och totalt togs 31 prover ut för mikrobiologisk analys. Proverna har analyserats med avseende på mikroorganismer som indikerar brister i hantering, hygien, förvaringstemperatur, rengöring m.m., och som vid för stor tillväxt kan orsaka kvalitetsförsämring av livsmedlen och problem för kunden.

Resultat

Resultatet av provtagningen blev att 27 av proverna i första omgången visade på ett tillfredsställande resultat. Det var två försäljningsställen med egen produktion som visade på resultat "godtagbar med anmärkning". På dessa ställen togs omprov som visade på tillfredsställande resultat.

Protokollsutdrag + rapport
Berörda försäljningsställen

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 87

Dnr 2009.Gu0252

Om faktura för livsmedelskontroll hos Ekens Styckeri i Gullspångs kommun

---

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att uppdra åt Miljö- och byggnadsförvaltningen att kommunicera Ekens Styckeri ett förslag på nytt beslut om årlig avgift för livsmedelskontroll.

Avgiftens storlek ska utgå från den riskklassificering verksamheten ska ha enligt gällande taxa för livsmedelskontroll i Mariestads, Töreboda och Gullspångs kommuner.

Motivet till detta beslut är att tidigare avgiftsbeslut kan tolkas som att det inte gäller för år 2009.

Detta innebär att Miljö- och byggnadsnämnden på detta sätt besvarar Per-Olof Henningssons skrivelse. Det medför också att den nu fakturerade avgiften för 2009 ska tas bort. En ny faktura ska skickas ut först när ett nytt beslut om årlig kontrollavgift fattats i Miljö- och byggnadsnämnden.

Bakgrund

Per-Olof Henningsson har såsom ansvarig innehavare av Ekens Styckeri i Gullspångs kommun i skrivelse hävdatt att i och med att Miljö- och byggnadsförvaltningen i år skickat ut en ny faktura avseende en årlig avgift för livsmedelskontroll så har ett nytt beslut om avgift fattats.

Per-Olof Henningsson menar att antingen får han ett bifall på sin begäran om en nedsättning av kontrolltiden för hans styckeri eller så ska hans skrivelse ses som en klagan över beslutet om ny årlig kontrollavgift.

Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning

Det beslut om årlig kontrollavgift för Ekens Styckeri som fattades den 28 juni 2007 har vunnit laga kraft. Beslutet avsåg också kommande årliga kontrollavgifter, men kan uppenbarligen tolkas som att det bara gällde för år 2007 och 2008. Därför menar förvaltningen att Per-Olof Henningssons skrivelse bör besvaras med att fakturan för avgiften för år 2009 makuleras samt att ett nytt beslut om den årliga kontrollavgiften för Ekens Styckeri bör beredas för slutligt ställningstagande i Miljö- och byggnadsnämnden.

Protokollsutdrag

Ekens Styckeri, att. Per-Olof Henningsson, Östra Eketorp, 547 91 Gullspång

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 87 (forts.)

Dnr 2009.Gu0252

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet.

Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha.

Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning.

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha kommit in till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden. Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad.** Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 88

2009.Ma0010

Redovisning av delegationsbeslut

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lägga redovisningen till handlingarna.

Bakgrund

Miljö- och byggnadsförvaltningen ska vid varje sammanträde i Miljö- och byggnadsnämnden redovisa de beslut som är fattade på delegation.

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 89

2009.Ma0011

Ärenden att anmäla

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lägga följande anmälda ärenden till handlingarna:

1. Beslut från Livsmedelsverket avseende ändrade krav på godkännande av livsmedelsanläggningar
(Dnr 2009.Ma0739)
2. Dom från Kammarrätten i Jönköping avseende avslag på begäran om resning i mål om bygglov för användande av f.d. stationshus som bostad på fastigheten Älgårås 9:3 i Töreboda kommun
(Dnr 2006.B0143)
3. Dom från Länsrätten i Mariestad avseende bifall till Miljö- och byggnadsnämndens begäran om tilläggsavgift för bygglov i efterhand
(Dnr 2007.Ma0680)
4. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende tillstånd för kompletterande in- och utvändiga åtgärder i samband med renovering av Lyrestads kyrka i Mariestads kommun
(Dnr 2008.Ma0961)
5. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende krav på arkeologisk undersökning på fastigheten Älgen 6 i Mariestads kommun
(Dnr 2009.Ma0550)
6. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende tillstånd för renovering av lanternin på Mo kyrka i Töreboda kommun
(Dnr 2009.Tö0356)
7. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende anmälan om misstänkt brott mot terrängkörningslagen
(Dnr 2009.Ma0578)
8. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende bidrag till fortsatt renovering av lerstensmagasin på fastigheten Gudhammar 1:9 i Gullspåns kommun
(Dnr 2009.Gu0225)
9. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende föreläggande om att återställa strandområde på fastigheten Himmelsberg 1:63 i Gullspåns kommun
(Dnr 2008.Gu0027)
10. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende överklagande av beslut om påförande av avgift efter kontroll av cistern och tillörande rörledningar
(Dnr 2008.Gu0994)

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 89 (forts.)

Dnr 2009.Ma0011

11. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende överklagande av beslut om påförande av avgift efter kontroll av cistern och tillhörande rörledningar (Dnr 2008.Tö0519)
12. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende tillstånd för endurotävling i Mariestad (Dnr 2009.Ma0243)
13. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland om betydande miljöpåverkan från planerad täktverksamhet på fastigheten Brodderud 3:11 i Mariestads kommun (Dnr 2009.Ma0101)
14. Beslut från Länsstyrelsen Västra Götaland avseende anmälan om vattenverksamhet och ansökan om strandskyddsdispens för brygga på fastigheten Sundsören 1:4 i Mariestads kommun (Dnr 2009.Ma0136)
15. Beslut från Kommunstyrelsen i Mariestads kommun avseende antagande av detaljplan (enkelt planförfarande) för Slättevalla 28:3 i Mariestads kommun (Dnr 2009.Ma0495)
16. Beslut från Kommunstyrelsens arbetsutskott i Mariestads kommun om glasskiosk i inre hamnen i Mariestad (Dnr 2009.Ma0229)
17. Beslut från Kommunstyrelsens arbetsutskott i Mariestads kommun om tematiskt tillägg till Mariestads kommuns översiktsplan om vindkraft - beslut om betydande miljöpåverkan (Dnr 2009.Ma0047)
18. Beslut från Kommunstyrelsen i Gullspångs kommun om återställande av 2008 års resultat under kommande treårsperiod och om försämrat budgetläge 2009-2011 (Dnr 2009.Gu0251)
19. Beslut från Kommunfullmäktige i Töreboda kommun avseende årsredovisning 2008 för Töreboda kommun (Dnr 2009.Tö0636)
20. Beslut från Polismyndigheten avseende offentliga tillställningar och sammankomster (Dnr 2009.Tö0442, 2009.Ma0715, 2009.Tö0404, 2009.Gu0222, 2009.Tö0363, 2009.Ma0594, 2009.Ma0649, 2009.Ma0339, 2009.Gu0224, 2009.Ma0465, 2009.Ma0444, 2009.Ma0483, 2009.Ma0444, 2009.Ma0341, 2009.Ma0073, 2009.Tö0068, 2009.Ma0078, 2009.Gu0223, 2009.Ma0558, 2009.Ma0489, 2009.Ma0418, 2009.Ma0185, 2009.Ma0593, 2009.Ma0338, 2009.Ma0650)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 90

Dnr 2009.Ma0752

Om miljövärdstipendiet för Mariestads kommun

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att ge Miljö- och byggnadschefen i uppdrag att hos Kommunstyrelsen i Mariestad presentera de kandidater till miljövärdstipendiet för år 2008 som Miljö- och byggnadsnämnden tagit fram förslag på.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar också att föreslå resp. Kommunfullmäktige i Töreboda och Gullspångs kommuner att på likartat sätt årligen dela ut ett stipendium till den eller de som utfört betydande insatser i det lokala miljö- och naturvårdsarbetet eller verkat för en god hushållning med naturresurser i kommunen.

Miljö- och byggnadsnämnden motiverar sitt förslag med att i och med att nämnden är gemensam för de tre kommunerna så vore det en bra symbol för detta samarbete om resp. kommun på likartat sätt uppmuntrar det lokala miljöarbete som medborgarna inkl. företagen bedriver.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Mariestad har den 17 november 1992 (§ 115) beslutat att inrätta ett kommunalt miljövärdstipendium för Mariestads kommun. Stipendiet är på 3 000 kronor och ska årligen delas ut.

Kraven på den som ska få stipendiet är att man utfört betydande insatser i det lokala miljö- och naturvårdsarbetet eller verkat för en god hushållning med naturresurser i kommunen.

Stipendiet för år 2008 är tänkt att delas ut den 6 juni 2009. Det är Miljö- och byggnadsnämndens uppgift att till Kommunstyrelsen föreslå kandidat.

Protokollsutdrag + missiv

Kommunledningskontoret, Mariestads kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott, Töreboda kommun

Allmänna utskottet, Gullspångs kommun

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 91

2008.Ma0315

Mariestad Löjan 19 – ändrat bygglov avseende villkor för mur

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att ändra nämndens beslut 2008-09-11, § 150, på så sätt så att muren även får uppföras i prefabricerad betongsten på så sätt som har skett.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att återkalla beslut meddelat av Miljö- och byggnadsförvaltningen 2009-04-29 avseende förbud att fortsätta arbetet med uppföra en stödmur på Löjan 19.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att påföra Börje och Birgitta Karlberg en särskild avgift om ett halvt prisbasbelopp (f.n. 21400 kr) för att den stödmur som uppförs på Löjan 19 inte följer det villkor som meddelats i bygglovet 2008-09-11, § 150. Beslutet fattas med stöd av 10 kap. 6 § plan- och bygglagen.

Information:

Den särskilda avgiften ska betalas till Länsstyrelsen Västra Götalands län (pg 35184-1) inom två månader från det att detta beslut vinner laga kraft. Ange fastighetsbeteckningen vid betalning. Om avgiften inte betalas inom den nu nämnda tiden skall dröjsmålsavgift tas ut enligt lagen (1997:484) om dröjsmålsavgift. Den obetalda avgiften ska i så fall enligt bestämmelserna i 10 kap. 29 § plan- och bygglagen lämnas för indrivning.

Redogörelse för ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden beslutade 2008-09-11, § 150, att bevilja bygglov för ett enbostadshus med tillhörande garage på fastigheten Löjan 19 i Mariestads kommun. Bland annat till följd av att fastigheten är belägen inom den del av Gamla stan som utgör riksintresse för kulturmiljövården meddelades i beslutet vissa villkor som skulle gälla för byggnaden. I beslutet föreskrevs bl.a. att den stödmur som ska anläggas i gränsen mot Kyrkogatan i allt väsentligt ska utformas lika den stödmur som finns utmed gränsen till Löjan 17 (Arons hus).

Såväl byggherren som byggherrens kvalitetsansvarige har efter murens tillblivelse varit i kontakt med stadsarkitekten och muntligen meddelat att det är svårt att utforma muren på så sätt som bygglovet föreskriver. Enligt stadsarkitekten har byggherren diskuterat möjligheten att utforma muren i två avsatser och med annan sten än vad som föreskrivs i lovet. Stadsarkitekten har inte uttryckligen avfärdat den föreslagna utformningen men meddelat att byggherren har att inkomma med ritning och/eller beskrivning som visar hur denne önskar utforma muren så att lovet eventuellt kan revideras i detta avseende. Någon sådan ritning har inte (forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 91 (forts.)

2008.Ma0315

inkommit. Än mindre har något beslut meddelats som medger en annan utformning av stödmuren än vad som anges i bygglovet.

Flera klagomål har inkommit från enskilda om att den mur som uppförs på Löjan 19 är dåligt anpassad till kulturmiljön i Gamla stan. Vid ett tillsynsbesök 2009-04-29 konstaterades att arbete med att uppföra en stödmur f.n. pågår. Muren ser dock inte alls ut som den stödmur som finns utmed gränsen till Löjan 17. Den mur som nu är under uppförande består huvudsakligen av prefabricerad betongsten som muras upp, dessutom till väsentligt högre höjd än stödmuren på Löjan 17.

Av 3 kap. 1 § jämförd med 14 § plan- och bygglagen följer att muren ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stadsbilden och till kulturvärdena på platsen. Eftersom Gamla stan är av riksintresse för kulturmiljövården enligt bestämmelserna i 3 kap. 6 § miljöbalken är det särskilt angeläget att muren utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till kulturvärdena på platsen.

I anslutning till tillsynsbesöket var stadsarkitekten i telefonkontakt med byggherren Börje Karlberg. Karlberg meddelade vid detta tillfälle att denne hade uppfattat stadsarkitekten som att denne inte hade något att erinra mot den föreslagna utformningen. Kravet att byggherren ska inkomma med handlingar som redovisar den önskade utformningen säger sig byggherren inte ha uppfattat. Byggherren delade emellertid stadsarkitektens bedömning att det var lämpligt att tillsvidare avbryta arbetet till dess att Miljö- och byggnadsnämnden haft möjlighet att diskutera murens utformning, för att därigenom undvika att onödiga kostnader uppstod för byggherren i händelse av att nämnden bedömde att den önskade utformningen inte kunde tillåtas i efterhand.

Av 10 kap. 3 § plan- och bygglagen följer att nämnden får förbjuda att ett visst byggnads-, rivnings- eller markarbete eller en viss åtgärd fortsätts om det är uppenbart att arbetet eller åtgärden strider mot denna lag eller mot någon föreskrift eller något beslut som meddelats med stöd av lagen.

Efter stadsarkitektens samtal med byggherren beslutade miljö- och byggnadschefen och stadsarkitekten i förening 2009-04-29 att förbjuda fortsatt arbete med att uppföra en stödmur på fastigheten Löjan 19.

Efter detta beslut har byggherren inkommit med en skrivelse där denne huvudsakligen anför följande.

Enligt beviljat bygglov anges bl.a. att den stödmur som skall anläggas i gränsen mot Kyrkogatan i allt väsentligt skall utformas lika med den mur som finns utmed gränsen till Löjan 17 (Arons hus). Vid företagen undersökning har det framkommit att Arons stödmur troligen anbringats någon gång under sent 1700-tal eller i mitten av 1800-talet. Vid kontakt med stenhuggerier i Bohuslän så lär det vara mycket svårt att kunna finna sådana stenar i lämplig mängd. Fråga är om de s.k kolstenshuggerierna i Tyskland kan offerera sådana stenar till en rimlig kostnad. En fråga i här berört sammanhang är möjligheten att finna lämpliga stenar i Lugnåsbergen. Allt för-

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 91 (forts.)

2008.Ma0315

utsätter ju naturligtvis att kommunen medger en sådan täkt som alternativ. Med utgångspunkt utifrån dessa svåra alternativ har stenläggarfirman Rutgersson i Mariestad rekommenderat en modern variant av en till synes gammal sten då man vägrar att ta befattning med enskilda tunga bumlingar eller stenmassor i sådan omfattning. Den rekommenderade stenen synes stå i god samklang med de krav som man idag kan ställa på en ny stödmur samt tillfredsställa de museala anförslaget som gör sig gällande. Även stadsarkitektens intentioner har varit vägledande för såväl fasadutförande i murbruk som en försiktig uppbyggnad av tomtgränsen. Det lär idag för övrigt ej heller finnas en sådan hantverkarmässig kompetens för anläggning av gammal mur till rimlig kostnad.

Vid underhandskontakter med stadsarkitekten påtalades bl.a. de svårigheter som förelåg i ärendet. Vid närmare granskning och efter stadsarkitektens intentioner föreslogs en pergativ [sic] stödmur med en låg partitur [sic] med träd/buskplantering mellan murarna. Detta dels för att återspegla den gamla häcken som funnits på platsen dels undvika att stödmuren ej får ett för stort synintryck. Med detta arrangemang torde muren endast marginellt i gatuplanet ges synlighet. Det kan vidare påtalas att murens utseende i stort speglar den gatumur som omfamnar Norra Skolan. För att närmare understryka murens försiktighet kan muren som finns söder om Arons hus stämma till eftertanke. Denna är minst två (2) meter hög och utformad i grå betong. Vidare har nämnden beviljat en modern slät betongmur en till en och halv meters höjd vid parkeringsplatserna vid Norra Skolans östra horisont mot Domkyrkans gamla heliga stödmurar. Uppenbart är att man hyllat principen som bl.a. Länsmuseet i Skara anfört att man måste se positivt på förhållandet att kunna avläsa tillkomsttiden på en byggnads eller anläggnings tillkomst även i en gammal miljö. Ett antal foton kan bifogas för att tydliggöra de olika stilar som finns etablerade i Gamla Stan. Härutöver får anföras att vår stödmur även har att bära de jordmassor som finns (tomtens höjd ca 1.70 mtr) mot gatan. Genom att avstå en halv meter av tomtytan förstärker vi stödfunktionen påtagligt och utformningen i två led ger ett stabilt och avvaktande hållning. Avslutningsvis vädjar jag således att nämnden må finna vår utformning som godtagbar samt att en vidare dialog får föras med stadsarkitekten om tomtens vidare utformning.

I sammanhanget kan nämnas att nämndens ordförande har varit i kontakt med stenläggarfirman i fråga. Enligt stenläggaren har man inte ”vägrat att ta befattning med enskilda tunga bumlingar eller stenmassor”. Däremot har stenläggaren i fråga meddelat att man inte har erforderlig kompetens.

Antecknas att några foton inte har inlämnats.

Av 10 kap. 6 § plan- och bygglagen följer att en särskild avgift ska tas ut om arbete utförs i strid mot något beslut som nämnden har meddelat med stöd av denna lag. Den särskilda avgiften skall bestämmas till minst ett tjugondels prisbasbelopp och högst ett halvt prisbasbelopp. Om överträdelsen är ringa, behöver någon avgift inte tas ut.

Antecknas att det ursprungliga bygglovet har överklagats av två bostadsrätts-havare i Norra skolan. Överklagandet grundade sig på uppfattningen att nämnden (forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 91 (forts.)

2008.Ma0315

borde ha underrättat grannarna innan nämnden beviljade bygglov för garaget eftersom gällande detaljplan inte innehåller någon bestämmelse om högsta höjd för garagebyggnader. Överklagandet har överlämnats till Länsstyrelsen och är för närvarande föremål för prövning.

Nämnden beslutade 2008-12-04, § 199, att ändra bygglovet på så sätt så att även takpannor av betong medges. I samband med detta beslut konstaterades att någon anmälan inte hade gjorts såsom föreskrivits i förvaltningens beslut om kontrollplan 2008-09-24 (där det bl.a. anges att anmälan ska göras till nämnden när armering är klar för bjälklag eller bärande konstruktion för gjutning). Med anledning av detta beslutade nämnden att påföra byggherren en särskild avgift. Beloppet bestämdes till en tiondels prisbasbelopp. Denna del av beslutet har överklagats av byggherren och prövas för närvarande av Länsstyrelsen.

Bedömning

Den övergripande dispositionen av muren – där höjden maskeras något genom att muren terrasserats i två nivåer – utgör visserligen ett nytt inslag i Gamla stan, men förvaltningen bedömer ändå att det är önskvärt att bryta ner höjden snarare än att ta upp hela höjden i en och samma muryta. Däremot kan man starkt ifrågasätta om det inte finns bättre material att använda för att bygga upp muren än den prefabricerade betongsten som nu har använts.

Till skillnad från byggherren bedömer förvaltningen att det inte alls torde vara särskilt svårt att finna sten som kan användas för att uppföra en sådan mur som föreskrivits i bygglovet 2008-09-11. De tekniska invändningar som byggherren har anfört ("att vår stödmur även har att bära de jordmassor som finns") torde inte heller finnas anledning att uppehålla sig vid; kunde man redan under medeltiden uppföra stenmurar som var tiotals meter höga borde det vara möjligt att uppföra en 1,7 meter hög mur år 2009.

Därmed inte sagt att den utformning som bygglovet anger skulle kunna vara den enda som kan tillåtas på den nu aktuella platsen. Däremot anser förvaltningen att den historiska miljön talar för att materialet bör vara natursten och inte betong.

Detaljplanen anger visserligen att det område där muren ska uppföras inte får bebyggas, men förvaltningen har tidigare bedömt att en låg stödmur på platsen inte skulle kunna anses stå i strid med förbudet att bebygga området. Den terrasserade anläggning som det nu är fråga om är emellertid väsentligt större och skulle möjligtvis kunna anses stå i strid med förbudet att bebygga området. – Regeringsrätten har i RÅ 1995 ref. 21 uttalat att ett 56 m långt plank som skulle uppföras i tomtgräns på mark som enligt planen inte fick bebyggas inte kan anses utgöra en sådan avvikelse som byggnadsnämnden kan medge enligt bestämmelserna i 8 kap. 11 § sista stycket plan- och bygglagen. Regeringsrätten har emellertid även uttalat att det är viktigt att väga in alla omständigheter i det enskilda fallet. Mot bakgrund

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 91 (forts.)

2008.Ma0315

av förutsättningarna bedömer förvaltningen att en stödmur på den nu aktuella platsen får anses ligga i linje med vad planen avsett att tillåta.

Det är naturligtvis angeläget att den mur som tillåts på platsen får en sådan utformning att den inte urholkar det kulturhistoriska värdet som riksintresset Gamla stan utgör. Frågan är då om den mur av prefabricerad betongsten som nu uppförs kan anses vara förenlig med bestämmelserna i 3 kap. 1 § jämförd med 14 § plan- och bygglagen om att murar ska utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stadsbilden och till kulturvärdena på platsen.

I denna bedömning måste naturligtvis även de murar som redan finns i området beaktas. Det finns inga murar som har uppförts i ett så exponerat läge som det nu är fråga om som ansluter till den utformning som byggherren har låtit utföra. Där emot finns äldre murar av betong och/eller puts som inte heller kan anses vara särskilt väl anpassade till kulturmiljön, t.ex. omedelbart söder om Arons hus på Löjan 18. Inte heller den ramp som nyligen uppförts i anslutning till entrén på Norra skolan kan anses vara förenlig med kulturmiljövärdena i området. I detta fall glömdes emellertid rampens utformning bort i bygglovet i fråga, vilket tyvärr utnyttjades av den entreprenör som hade hand om ombyggnaden av Norra skolan.

Utifrån ett långsiktigt perspektiv är det naturligtvis förödande om de förändringar som görs i Gamla stan ständigt ska jämföras med utgångspunkt i de element som är dåligt eller inte alls anpassade till kulturmiljön. Istället borde naturligtvis nytillskott ta fasta på de delar av bebyggelsemiljön som är av högst kvalitet.

Likväl kan nämnden rimligen inte ställa högre krav på Löjan 19 än vad man tidigare har gjort i anslutning till tidigare bygglov. Med hänvisning till vad som tidigare har uppförts längs med Kyrkogatans östra sida i kvarteret Löjan framstår det som omöjligt att inte medge den nu aktuella muren, eftersom ett sådant beslut sannolikt inte skulle stå sig vid ett eventuellt överklagande.

Av 10 kap. 6 § plan- och bygglagen följer att en särskild avgift ska tas ut om arbete utförs i strid mot något beslut som nämnden har meddelat med stöd av denna lag. Den särskilda avgiften skall bestämmas till minst ett tjugondels prisbasbelopp och högst ett halvt prisbasbelopp. Om överträdelserna är ringa, behöver någon avgift inte tas ut.

Det är naturligtvis inte omöjligt att byggherren har missförstått stadsarkitekten när murens utformning har diskuterats. Detta talar för att den särskilda avgiften ska sättas lågt eller helt efterges.

Förvaltningen konstaterar emellertid att den avvikelse som det nu är fråga om inte är det enda villkoret i bygglovet som byggherren underlåter sig att följa. Även villkor 4 (som anger att fönstret på den norra sidan av entréhallen ska utformas lika fönstret intill entrédörren på entréhallens västra sida) har byggherren valt att ignorera och detta utan diskussion med förvaltningen. Det finns även skäl att erin-

(forts.)

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 91 (forts.)

2008.Ma0315

ra om de närmast osakliga uppgifter som framfördes i anslutning till att byggherren önskade lägga betongpannor på taket i stället för takpannor av lertegel som föreskrevs i bygglovet.

De turer som tidigare har förevarit i detta ärende samt att byggherren Börje Karlberg är jurist och ersättare i Miljö- och byggnadsnämnden innebär rimligtvis att denne torde ha haft särskilt goda förutsättningar för att känna till vilka regler det är som gäller. Detta talar för att det påstådda misstaget inte alls är något misstag utan att byggherren snarare tycks ha satt i system att arbeta efter principen att det är lättare att bryta mot regler och få förlåtelse i efterhand än att få tillstånd i förväg i laga ordning. Detta talar för att den påstådda överträdelsen ska anses som särskilt allvarlig, eftersom det börjar bli fråga om ett relativt stort antal överträdelser.

Förvaltningen anser att de upprepade överträdelserna nu är så många att detta inte kan utgöra tillfälligheter. Det talar för att den nu aktuella överträdelsen är medveten och får därigenom anses vara särskilt allvarlig. Av detta följer att den särskilda avgiften ska fastställas till ett halvt prisbasbelopp.

Protokollsutdrag med REK+MB:

Börje och Birgitta Karlberg, Kyrkogatan 26, 542 30 Mariestad

Protokollsutdrag:

Länsstyrelsen, Rättsenheten, 542 85 Mariestad

Information om hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar genom att t.ex. ange diarienummer, beslutsdatum och paragrafnummer i protokollet.

Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha.

Bifoga handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning.

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Miljö- och byggnadsnämnden.

För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha kommit in till Miljö- och byggnadsförvaltningen senast inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till Länsstyrelsen, om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge personnummer/organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Om något är oklart kan ni vända er till Miljö- och byggnadsnämnden. Adressen är: **Miljö- och byggnadsnämnden, 542 86 Mariestad.** Tfn 0501-75 60 05, 75 60 20 eller 75 60 30

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 92

Aktuell information

Information lämnades på sammanträdet om bl.a. följande:

1. Diskussionspunkter inför förestående presidiummöte med MTG Kommunalteknik den 8 maj 2009.
  2. Inkommen polisanmälan avseende Löjan 19 i Mariestads kommun.
  3. Tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga i badhuset på Falken 4 i Mariestads kommun.
-

Miljö- och byggnadsnämnden

Mbn § 93

2009.Ma0443

Mariestad Karleby 1:3 – Ansökan om förhandsbesked

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att delegera till förvaltningen att avgöra frågan om förhandsbesked för nybyggnad av ett bostadshus på Karleby 1:3 när ärendet kan anses vara tillfredsställande berett. Beslutet fattas med stöd av 6 kap. 33 § kommunallagen.

Redogörelse för ärendet

Per Hansson och Caroline Svenningsen har inkommit med en ansökan om förhandsbesked för att undersöka möjligheten att uppföra ett bostadshus i Leksberg.

För närvarande inhämtas grannarnas synpunkter. Sökanden är angelägen om ett snabbt besked.

Bedömning

Eftersom sökanden är angelägen om att få besked relativt snabbt framstår det som lämpligt att delegera till förvaltningen att avgöra ärendet när detta kan anses vara tillräckligt berett.

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutande organ **Miljö- och byggnadsnämnden**

Sammanträdesdatum 2009-05-07

Anslagsdatum 2009-05-12 Anslag tas ner 2009-06-02

Förvaringsplats för protokollet Miljö- och byggnadsförvaltningen, Stadshuset, Mariestad
Protokollet finns också publicerat på www.mtgskaraborg.se

Underskrift
